

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Pavčina Skalická

**PRÁVNÍ PROBLÉMY ZAKOTVENÍ EVROPSKÝCH
POLITICKÝCH STRAN**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. JUDr. Pavel Svoboda, Ph.D., D.E.A.

Katedra evropského práva

Datum vypracování práce: 2. 12. 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byla řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne .....

.....
Pavλίna Skalická

Poděkování

Děkuji doc. JUDr. Pavlu Svobodovi, Ph.D., D.E.A., vedoucímu mé diplomové práce za trpělivost a podporu při jejím zpracování, jakož i za cenné rady a připomínky.

Obsah:

Obsah:	1
Seznam zkratek	3
Úvod.....	4
1. Evropský parlament (Právní zakotvení politických skupin).....	6
1.1 Základní charakteristika Evropského parlamentu.....	6
1.2 Status poslanců a jejich sdružování ve skupinách	6
1.2.1 Rozsudek André Schertzer proti Evropskému parlamentu.....	9
1.2.2 Rozsudek Front National proti Evropskému parlamentu	10
1.3 Vztah Evropského parlamentu a evropských politických stran.....	11
1.3.1 Jednací řád Evropského parlamentu	11
2. Právní zakotvení evropských politických stran	13
2.1 Vymezení (evropských) politických stran	13
2.1.1 Členství a organizace evropských politických stran.....	14
2.1.2 Působnost evropských politických stran vně struktury EU	15
2.2 Právní úprava evropských politických stran.....	17
2.2.1 Právní úprava před Lisabonskou smlouvou.....	17
2.2.2 Právní úprava v návrhu smlouvy Ústavy pro Evropu (čl. 46).....	19
2.2.3 Právní úprava po Lisabonské smlouvě (článek 10, odst. 4).....	20
3. Nařízení Evropského parlamentu č. 2004/2003, Návrh Komise č. 2012/0237 o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací a jeho přijetí.....	24
3.1 Nařízení Evropského parlamentu č. 2004/2003 (ve znění č. 1524/2007).....	24
3.1.1 Podmínky podle článku 3 Nařízení č. 2004/2003	25
3.1.2 Podmínky financování evropských politických stran.....	25
3.1.3 Nařízení Evropského parlamentu č. 1524/2007.....	29
3.2 Návrh Komise o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací a jeho přijetí.....	30
3.2.1 Právní rámec Návrhu č. 2012/0237	31
3.2.2 Legislativní postup při přijetí Návrhu č. 2012/0237.....	32
3.2.3 Kritéria pro získání Evropského právního statutu	36
3.2.4 Registrace subjektu jako evropské politické strany.....	37
3.2.5 Financování evropských politických stran	39
4. Aktuální právní úprava evropských a českých politických stran	41
4.1 Evropské politické strany – mezinárodní neziskové sdružení	41
4.1.1 Členství v evropských politických stranách	41
4.1.2 Vznik a právní subjektivita	42
4.1.3 Kontrola hospodaření a financování	42
4.1.4 Zánik	42
4.2 České politické strany	43
4.2.1 Členství v politických stranách.....	43
4.2.2 Vznik a právní subjektivita	43
4.2.3 Kontrola hospodaření a financování	44
4.2.4 Zánik	44
4.3 Srovnání české a belgické právní úpravy	45
4.3.1 Členství v evropských a českých politických stranách.....	45

4.3.2 Vznik a právní subjektivita evropských a českých politických stran	45
4.3.3 Kontrola hospodaření a financování evropských a českých politických stran	46
4.3.4 Zánik evropských a českých politických stran	46
4.3.5 Vznik evropské politické strany – česká právní úprava	47
4.4 Navrhovaná právní úprava dle Návrhu č. 2012/0237	47
5. Přehled evropských politických stran	49
5.1 Evropská lidová strana.....	49
5.2 Strana evropských socialistů.....	50
5.3 Evropská liberální, demokratická a reformní strana	50
5.4 Evropská strana zelených.....	51
5.5 Evropská demokratická strana	51
5.6 Evropská svobodná aliance.....	52
5.7 Evropská levice.....	52
Závěr	53
Seznam použité literatury a zdrojů	56
Knihy a články	56
Právní předpisy a dokumenty	57
Elektronické zdroje	58
Summary	60
Abstrakt.....	62
Klíčová slova / Keywords.....	63

Seznam zkratek

EP:	Evropský parlament
EU:	Evropská unie
Komise:	Evropská komise
Nařízení č.2004/2003:	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2004/2003 z 4. listopadu 2003 o statutu a financování politických stran na evropské úrovni
Nařízení č.1524/2007:	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1524/2007 z 18. prosince 2007, kterým se mění a doplňuje nařízení (ES) č. 2004/2003 o statutu a financování politických stran na evropské úrovni
Návrh č. 2012/0237 :	Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2012/0237 ze dne 12. září 2012 o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací
Rada:	Evropská rada
SES:	Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
SFEU:	Smlouva o fungování Evropské unie
SEU:	Smlouva o Evropské unii
TDI:	Technická skupina nezávislých poslanců – Smíšená skupina
OZ:	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Úvod

Téma evropských politických stran stále není pro většinu populace v České republice tématem velmi zajímavých a rozšířeným, neboť panují stále předsudky vůči právu a politice Evropské unie a s tím, jak je veřejností nahlíženo na evropské politické strany mylně jako na „stranické subjekty“ na úrovni Evropského parlamentu, tedy jako na „subjekty na úrovni EU“, stíhá je tedy podobný osud a zůstávají pro většinu mimo jejich zájmy.

Vzhledem k důležité a neopomenutelné úloze, kterou hrají národní politické strany na úrovni jednotlivých členských států, je kladen důraz také na vznik evropského právního statutu a právní zakotvení politických stran na evropské úrovni, neboť za současného stavu, kdy takové „stranické subjekty“ již dávno fakticky existují, ale nemají oporu v právním předpisu na úrovni práva EU, a kdy chybí nařízení EU, které by právně potvrdilo článek 10, odst. 4 SEU, nemají tedy evropské politické strany dostatečné právní nástroje k prosazování zájmů svých a potažmo zájmů jednotlivých občanů EU.

Téma evropských politických stran a jejich vývoje, které jsem si vybrala jako téma své diplomové práce, je mi velmi blízké, neboť je v něm značný přesah i do politologie. V této diplomové práci jsem tedy použila částečně přístup politologický při vymezení politických stran, další část je pojata spíše deskriptivně, neboť popisuje vývoj právní úpravy evropských politických stran od počátku devadesátých let minulého století a zakotvení právního uznání evropských politických stran až do současnosti, kdy lze snad v blízké budoucnosti očekávat přijetí Návrhu č. 2012/0237 o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací. V dalších kapitolách diplomové práce je použita komparativní metoda, kdy je srovnávána současná platná právní úprava evropských politických stran na úrovni belgického práva a platná právní úprava českých politických stran. Na závěr se opět vrátíme k deskriptivní metodě užitou při popisu současně existujících evropských politických stran.

Cílem této práce je tedy vymezit pojem „evropské politické strany“ a jejich postavení v evropském integračním procesu. Hlavní důraz je kladen na existenci či spíše neexistenci nařízení EU, které by právně potvrzovalo článek 10, odst. 4 SEU. Následně je vymezen prostor také pro srovnání právní úpravy současné evropských politických stran a české úpravy národních politických stran.

Tato diplomová práce je pro přehlednost a posloupnost jednotlivých témat členěna do pěti kapitol. První kapitola stručně přináší úvod do problematiky a také krátký nástin tématu poslaneckých skupin existujících na úrovni Evropského parlamentu, s kterými bývají často evropské politické strany zaměňovány.

Ve druhé a třetí kapitole, které představují hlavní pilíře této práce, se zabýváme právním zakotvením evropských politických stran a jeho vývojem. Dále je věnován široký prostor Nařízení č. 2004/2003 a Návrhu č. 2012/0237.

Čtvrtá kapitola patří aktuální právní úpravě evropských a českých politických stran, kdy je nejdříve popsána právní úprava evropských politických stran na úrovni mezinárodního neziskového sdružení založeného podle belgického práva, poté česká právní úprava a na závěr je srovnána právní úprava belgická s navrhovanou právní úpravou dle Návrhu č. 2012/0237.

V páté kapitole je představen přehled současných evropských politických stran s krátkým představením již etablovaných evropských politických stran.

Tato diplomová práce vychází z právní úpravy účinné ke dni 2. prosince 2013, pokud není dále uvedeno jinak.

1. Evropský parlament (Právní zakotvení politických skupin)

1.1 Základní charakteristika Evropského parlamentu

Evropský parlament jakožto jeden ze základních orgánů Evropské unie reprezentuje zájmy občanů Evropské unie a současně také vyjadřuje jejich politické názory. Fungování Evropské unie jako svazku států a občanů je založeno na zásadě zastupitelské demokracie (článek 10 SEU), jež legitimizuje její jednání dvěma způsoby: 1) přímo - prostřednictvím zástupců občanů v Evropském parlamentu¹, a 2) nepřímo - prostřednictvím členských států, které jsou zastoupeny svými hlavami nebo předsedy vlád v Evropské radě a ministry v Radě. Tito zástupci výkonné moci členských států jsou demokraticky odpovědní buď svým vnitrostátním parlamentům, nebo svým občanům².

Občané Evropské unie jsou přímo zastoupeni v Evropském parlamentu, tato zásada je vyjádřena v článku 10 a článku 14, odst. 2 SEU. Před Lisabonskou smlouvou se v souladu s ustanovením článkem 189 SES Evropský parlament skládal ze zástupců lidu států sdružených ve Společenství. Význam Evropského parlamentu kontinuálně roste a z dříve pouze poradního orgánu se stává postupem času středisko politického života Evropské unie a to hlavně po Lisabonské smlouvě, která posílila jeho zákonodárné pravomoci.

1.2 Status poslanců a jejich sdružování ve skupinách

Evropský parlament by měl být složen v souladu s ustanovením článku 14, odst. 2 SEU ze 751 poslanců (včetně předsedy). Lisabonskou smlouvou byl počet mandátů stanoven jako v budoucnu již nepřekročitelný. Toto ustanovení však bude plně aplikovatelné až od voleb do Evropského parlamentu v roce 2014³. Poslední volby

---

¹ TICHÝ, Luboš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 1005 s. ISBN 978-807-4003-332-2, str. 152

² Článek 10, odst. 2 SEU, stanoví, že „Občané jsou na úrovni Unie přímo zastoupeni v Evropském parlamentu. Členské státy jsou zastoupeny v Evropské radě svými hlavami států nebo předsedy vlád a v Radě svými vládami, kteří jsou demokraticky odpovědní buď svým vnitrostátním parlamentům, nebo svým občanům“.

³ Toto bude platit pouze za podmínky, že Evropská rada nepřijme z podnětu Evropského parlamentu a po obdržení jeho souhlasu jednomyslně rozhodnutí o změně počtu poslanců.

do Evropského parlamentu se konaly ještě dle ustanovení Smlouvy z Nice, která zakotvovala vyšší maximální počet poslanců pro každý členský stát. Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost byl přechodně zvýšen počet poslanců až do dalších voleb do Evropského parlamentu, tedy až do roku 2014. Navýšení maximálního počtu poslanců za členský stát se vztahovalo na poslance zvolené za Spolkovou republiku Německo⁴, otázkou však zůstává, zda i když byly němečtí poslanci řádně zvoleni, nedochází povolením „výjimky“ z aplikace Lisabonské smlouvy právě pro Spolkovou republiku Německo, která je klíčovým hráčem na úrovni EU, částečně k diskriminaci ostatních členských států EU.

K dalšímu navýšení počtu poslanců došlo přistoupením Chorvatska k EU. Aktuálně je tedy Evropský parlament složen ze 766 poslanců⁵ (včetně předsedy).

Zastoupení unijních občanů je zajištěno poměrným sestupným způsobem (tzv. degresivně proporcionalně), přičemž minimální národní kvóta činí 6 míst (Lucembursko a Malta) a maximální 96 míst (Německo)⁶. V čele Evropského parlamentu zasedá předsednictvo s předsedou, kterému pomáhá 14 místopředsedů.

Mandát poslance evropského parlamentu trvá 5 let a je zastupitelský. Mandát není imperativní, tzn., že poslanci nemohou být vázáni příkazy a to ani od vlastních politických stran.

Poslanci se seskupují v politických skupinách / klubech, které reflektují existenci politických stran na evropské úrovni, jež jsou chápány jako součást evropské demokracie, podle své politické a nikoliv státní příslušnosti, což dává Evropskému parlamentu nadnárodní povahu. Politické skupiny do jisté míry suplují neexistenci „skutečných“ politických stran na evropské úrovni⁷, které by přispívaly k formování

---

⁴ Dle ustanovení Smlouvy z Nice, která stanovovala maximální počet poslanců za členský stát na 99, bylo za Spolkovou republiku Německo řádně zvoleno 99 poslanců.

⁵ Údaj je aktuální ke dni 2. prosinci 2013.

⁶ Spolková republika Německo je z důvodu výše uvedených k 2. prosinci 2013 v Evropském parlamentu zastoupena 99 poslanci.

⁷ Evropské politické strany fakticky již existují, tento pojem byl zaveden Nařízením č. 2004/2003, ale zatím mají, až do případného přijetí Návrhu č. 2012/0237, právní status na základě své právní subjektivity v zemi, v níž mají své sídlo, nemají tedy „evropský právní status a subjektivitu“.

evropského politického vědomí a bezprostředněji vyjadřovaly vůli občanů Evropské unie, jak předpokládá článek 10, odst. 4 SEU, neboť v unijním právu samotný právní základ jejich činnosti dlouho chyběl.

Zájem na vytvoření politické skupiny spočívá, vzhledem k zvláštnosti Evropského parlamentu, kdy neexistuje na Evropském parlamentu žádná závislá vláda, jak je tomu v případech národních parlamentů, především ve snaze o získání silnější pozice a moci v rámci Evropského parlamentu, a tím dosažení nároku na sekretariát, získání finančních dotací, ale také dosažení nároku na určitý způsob vyjadřování stanovisek: před každým hlasováním na plenárním zasedání projednávají politické skupiny zprávy z parlamentních výborů a předkládají pozměňovací návrhy.

Vytvoření politické skupiny se děje deklarací na základě minimálního počtu poslanců stanoveného jednacím řádem Evropského parlamentu. Politická skupina je tvořena minimálně 25 poslanci zvolenými nejméně v jedné čtvrtině členských států. Politické skupiny i poslanci, kteří se nezařadili k žádné skupině, mají k dispozici vlastní sekretariát, administrativní zázemí a finanční prostředky, které jsou zahrnuty v rozpočtu Evropského parlamentu.⁸

Činnost politických skupin se odvíjí na půdě Evropského parlamentu, na základě jehož jednacích řádů jsou také tvořeny a jejich pole působnosti je v rámci činnosti Evropského parlamentu. V politických skupinách se sdružují jednotliví zvolení poslanci Evropského parlamentu na základě svého politického smýšlení, nikoliv v rámci své státní příslušnosti. V mezích jedné politické skupiny tak musí působit poslanci z různých národních politických stran. V případě, že politická skupina nevznikne, resp. pokud se počet jejích členů sníží pod minimální hranici⁹, tak dochází k jejímu zániku.

Je třeba si uvědomit, že často dochází k zaměňování politické skupiny, frakce Evropského parlamentu¹⁰ a politické strany (na evropské úrovni), kdy ale skupiny

---

⁸Evropský parlament - Jednací řád, Úř. Věst. L 116, 5. 5. 2011, s. 1

⁹ Minimální počet je 25 poslanců zvolených nejméně v jedné čtvrtině členských států.

¹⁰ Frakce Evropského parlamentu je víceméně pojem shodný s pojmem politická skupina.

a strany nejsou totožné, i když mají někdy podobné názvy a podobnou členskou základnu a některé politické skupiny mají nad sebou evropskou politickou stranu, která zaštiťuje jejich činnost, to ovšem neznamená, že se jejich funkce překrývají. V předešlé kapitole jsme uvedli alespoň základní rysy politických skupin v rámci Evropského parlamentu, které sice nahrazují neexistenci „skutečných“ politických stran na evropské úrovni, ale jejichž členy mohou být pouze poslanci Evropského parlamentu na rozdíl od koncepce evropských politických stran, kterým se budeme věnovat v následujících kapitolách.

1.2.1 Rozsudek André Schertzer proti Evropskému parlamentu

Politické skupiny nemají samostatnou právní subjektivitu. Tento závěr byl vyjádřen v rozsudku druhého senátu Soudního dvora ze dne 18. října 1977, č. 25/68 André Schertzer proti Evropskému parlamentu.

André Schertzer byl bývalý dočasný zaměstnanec Evropského parlamentu, jemuž byla ukončena pracovní smlouva na dobu neurčitou Evropským parlamentem, když tento nevyhověl stížnosti André Schertzera proti politické skupině Evropské demokratické unie založené v rámci Evropského parlamentu, která s ním ukončila pracovní poměr na pozici administrativního generálního tajemníka. André Schertzer se domáhal zrušení tohoto aktu.

Žaloba byla založena na nedostatku pravomoci orgánu, který rozhodl o propuštění André Schertzera, porušení ustanovení upravujících zaměstnávání pracovníků, nedostatku odůvodnění rozhodnutí a podezření ze zneužití pravomoci. Žaloba byla však zamítnuta a výpověď André Schertzerovi byla dána oprávněně. Evropský parlament svým rozhodnutím ze dne 12. prosince 1962 delegoval pravomoc uzavírat a ukončovat pracovní smlouvy na politické skupiny. Tato delegace nedala politickým skupinám právní subjektivitu, pouze je opravňovala k úkonům, ke kterým byla předtím Evropským parlamentem zmocněna.

Poslanci nezávislí, tj. bez stranické příslušnosti vysílají dva své zástupce na předsednickou konferenci, již se účastní bez hlasovacího práva. Nedostatek politické

příslušnosti (např. skupina nezařazených poslanců) vylučuje možnost vytvořit politickou skupinu.¹¹ Tento závěr je uvedený v rozsudku Soudního dvora Front National proti Evropskému parlamentu.

1.2.2 Rozsudek Front National proti Evropskému parlamentu

Rozsudek velkého senátu Soudního dvora ze dne 29. června 2004, č. C-486/01 Front National proti Evropskému parlamentu souvisel také částečně s evropským politickým vědomím. V tomto rozsudku Soudní dvůr potvrdil zrušení parlamentní skupiny TDI¹² jako odporující jednacímú řádu Evropského parlamentu a potvrdil platnost rozhodnutí Evropského parlamentu o interpretačním pravidlu stanovícím, že vytvoření skupiny stran, která otevřeně odmítá jakýkoliv politický charakter a politické směřování mezi svými členy, není slučitelné s významem jednacímú pravidla 29 jednacímú řádu Evropského parlamentu, které stanoví že „1) Poslanci se mohou sdružovat ve skupinách podle své politické spřízněnosti, 2) Každá politická skupina musí být tvořena poslanci zvolenými ve více než jednom členském státě. Nejnižší počet poslanců nutný k vytvoření politické skupiny je dvacet tři, pokud byli zvoleni ve dvou členských státech, osmnáct, pokud byli zvoleni ve třech členských státech, a čtrnáct, pokud byli zvoleni ve čtyřech nebo více členských státech, 3) Poslanec nemůže patřit k více než jedné skupině, 4) Vytvoření politické skupiny musí být oznámeno předsedovi Parlamentu formou prohlášení. Toto prohlášení musí obsahovat název skupiny, jména jejích členů a složení jejího předsednictva“.

V daném případě bylo předsedovi Evropského parlamentu oznámeno vytvoření nové politické skupiny s názvem Technická skupina nezávislých poslanců – Smíšená skupina, tato skupina měla za cíl garantování plného výkonu parlamentního mandátu pro všechny poslance, proti čemuž se ohradili předsedové ostatních politických skupin a vznesli námitku proti vytvoření této skupiny z důvodu neexistenční politické spřízněnosti mezi jejími členy. Výbor pro Ústavní záležitosti prohlásil, že vytvoření parlamentní skupiny TDI není v souladu s článkem 29, odst. 1 jednacímú řádu Evropského parlamentu.

---

¹¹ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7400-488-9, str. 80

¹² Technická skupina nezávislých poslanců – Smíšená skupina

Front National proti tomuto podal žalobu, která byla odmítnuta pro nepřípustnost, neboť nelze Front National považovat za osobu bezprostředně dotčenou výše zmíněným sporným aktem, a tedy bylo potvrzeno zrušení parlamentní skupiny TDI.

1.3 Vztah Evropského parlamentu a evropských politických stran

Co se týká evropských politických stran a jejich vztahu k Evropskému parlamentu, jsou vzájemné vztahy uvedeny v jednacím řádu Evropského parlamentu¹³, který uvádí pravomoci řídicích orgánů Evropského parlamentu s ohledem na politické strany na evropské úrovni.

1.3.1 Jednací řád Evropského parlamentu

Jednací řád Evropského parlamentu se věnuje tématu evropských politických stran ve třech článcích v hlavě XI, kde jsou uvedeny pravomoci týkající se politických stran na evropské úrovni. Předseda Evropského parlamentu zastupuje Evropský parlament podle článku 20, odst. 4 jednacího řádu Evropského parlamentu¹⁴ ve vztazích s těmito stranami. Mezi pravomoci předsednictva patří rozhodování o žádostech politických stran na evropské úrovni, o financování a přijímání rozhodnutí o rozdělení prostředků mezi dotyčné politické strany, o případném pozastavení či snížení financování, schvalování závěrečné zprávy o činnosti a závěrečné vyúčtování politické strany. Dle mého názoru za nejdůležitější pravomoc předsednictva lze považovat možnost rozhodnout o vyloučení politické strany z financování, pokud Evropský parlament po ověření dojde k závěru, že evropská politická strana nedodržuje zásady svobody, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod a právního státu.

Poslední článek se zabývá pravomocemi příslušného výboru a plenárního zasedání Evropského parlamentu a stanoví, že na žádost jedné čtvrtiny poslanců Evropského parlamentu, kteří zastupují nejméně tři politické skupiny, vyzve předseda

---

¹³ Evropský parlament - Jednací řád, Úř. Věst. L 116, 5. 5. 2011, s. 1

¹⁴ Článek 20, odst. 4 jednacího řádu Evropského parlamentu stanoví, že: „*Předseda zastupuje Parlament v mezinárodních vztazích, při slavnostních příležitostech a v administrativních, právních a finančních věcech; předseda může tyto pravomoci delegovat.*“

po výměně názorů s Konferencí předsedů¹⁵ příslušný výbor, aby ověřil, zda politická strana na evropské úrovni nadále dodržuje, především ve svém programu a činnosti, výše zmíněné zásady, na kterých je založena Evropská unie. Po vyslechnutí dotčených politických stran předloží výbor Evropskému parlamentu ke schválení svůj návrh rozhodnutí, zda evropská politická strana zásady porušuje či nikoliv. Evropský parlament poté většinou hlasů schválí daný návrh, v případě neschválení návrhu platí za schválené rozhodnutí opačného znění.

---

¹⁵ Konference předsedů je tvořena předsedy jednotlivých politických frakcí a předsedou Evropského parlamentu, její pracovní náplní je především organizace práce Evropského parlamentu a příprava programu jednání.

2. Právní zakotvení evropských politických stran

2.1 Vymezení (evropských) politických stran

Evropské politické strany jsou specifickými stranicko-politickými subjekty. Pod tento pojem můžeme zahrnout politické strany působící na evropské úrovni, což jsou organizace s určitým politickým programem. Jedná se o svazky stran v členských zemích nebo i o nově založené skupiny, ve kterých se sdružují politické subjekty a jejichž základním motorem pro vznik a existenci je vůle politických stran na národní úrovni vstupovat do nadnárodních struktur.

Politickou stranu lze obecně definovat jako trvaleji existující seskupení osob, které se shodnou na určitých základních společenských idejích, zájmech a cílech a usilují o to, aby získaly nebo udržely politickou moc. Tato definice je poměrně obecná, protože zahrnuje nejen strany v současných demokratických zemích, ale i strany v totalitních či autoritativních režimech, ilegální strany, exilové strany apod. Definice, již lze vztáhnout na naprostou většinu stran v soudobých demokraciích, zní následovně: „Jedná se o dobrovolné, otevřené a trvalé organizace, jejichž členové mají společné představy a zájmy. Strany usilují o získání politické moci a chtějí tohoto cíle dosáhnout ve volbách“¹⁶.

Politika v rámci EU je vnímána z jiné perspektivy než národní politika členských států, ať už je důvodem její komplexnost či to, že EU je spíše nadnárodní institucí než federálním státem a je třeba mít na paměti přetrvávající kulturní, historické či ekonomické pozadí jednotlivých členských států. V důsledku rozličného působení na evropské politické strany ze stran národních politických stran jednotlivých členských států, ale také politických skupin Evropského parlamentu, vzniká „stupňovitost“ evropské politiky a s tím související fenomén evropských politických stran, jejichž právní úpravou a zakotvením se budeme zabírat v této práci.

---

¹⁶ FIALA Petr, MAREŠ Miroslav. *Eurostrany: politické strany na evropské úrovni*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister, 2007, 362 s. ISBN 978-808-7029-053, str. 13

Pojem „evropská politická strana“ mohl navozovat dojem, že se jedná o všechny politické strany působící v Evropě (tzn. i strany působící v národních systémech), a proto se dříve jevílo vhodnější používat alespoň částečně konceptualizovaný pojem eurostrana, který je používán i nadále ale převážně v politologii.¹⁷ Od roku 2003 je v platnosti Nařízení č. 2004/2003, které výslovně zavádí pojem evropské politické strany.¹⁸ I v této práci budeme nadále používat pojem evropské politické strany.

Evropské politické strany jsou tedy uskupením, jejichž cílem může být také zvolení jejich poslanců do Evropského parlamentu, kde mají možnost mít svoji vlastní politickou skupinu, což záleží na jejich vlastním uvážení a hlavně také na počtu zvolených poslanců v jednotlivých členských státech. Existují také situace, kdy evropská politická strana žádná křesla v Evropském parlamentu nezíská, avšak zde můžeme pozorovat hlavní rozdíl oproti politickým skupinám, kdy výše zmíněné znamená zánik politické skupiny.

Eurostrany jsou organizace s evropskou působností, které sdružují politické strany z několika zemí Evropské unie a případně i dalších evropských zemí. Tyto členské strany jsou si ideově blízké a společně prosazují svoje zájmy. Při své činnosti disponují konzistentní organizační strukturou.¹⁹

2.1.1 Členství a organizace evropských politických stran

Většina evropských politických stran je v současné době tvořena národními politickými stranami a je reprezentována ve více členských státech. Pojem evropské politické strany byl, jak je uvedeno výše, zaveden již Nařízením č. 2004/2003. V současné době však nemají právní subjektivitu podle práva EU, nýbrž právní subjektivitu podle práva státu, podle kterého byly založeny. Převážná část evropských

---

¹⁷ Z politologického hlediska (definice Thomase Jansena) jsou eurostrany definovány jako federace národních nebo regionálních stran z několika členských států EU, které sdílejí společné cíle a které se zavázaly k permanentní kooperaci na základě dohodnutých stanov a programů k realizaci společné politiky. Ty byly schváleny jejich oprávněnými orgány; jednají v rámci systému EU a jejich zástupci tvoří parlamentní skupiny v Evropském parlamentu.

¹⁸ V originále název zní European political parties.

¹⁹ FIALA Petr, MAREŠ Miroslav, 2007, op. cit., str. 13

politických stran byla založena podle belgického práva jako mezinárodní neziskové sdružení, mající tedy právní subjektivitu podle práva belgického.

Jednotliví poslanci národních parlamentů nebo Evropského parlamentu se mohou stát členy evropské politické strany, pokud jsou členy národní strany, která je již členem evropské politické strany. Navíc evropské politické strany ve většině případů umožňují, aby se jednotlivec stal členem evropské politické strany, aniž by byl před tím povinen vstoupit do národní politické strany.

Organizace evropských politických stran a jejich vnitřní struktura je především otázkou politologie, proto nyní ve své práci uvádím pouze stručný nástin jejich uspořádání, neboť v obecném měřítku se pro uznání politické strany za evropskou vyžaduje alespoň minimální míra její organizace.

Terminologie se u jednotlivých evropských stran co se týká označení jednotlivých orgánů, může značně lišit, ale u většiny z nich existují následující orgány. Mezi jednotlivé orgány patří kongres, který představuje nejvyšší orgán a na kterém se schází zástupci všech členských politických stran a rozhodují o nejdůležitějších otázkách budoucího politického vývoje strany. Dále rada jakožto orgán, který se schází častěji a rozhoduje tedy mnohem pružněji o běžnějších politických otázkách, a výbor sloužící k zajištění chodu a administrativy strany s pomocí sekretariátu.

2.1.2 Působnost evropských politických stran vně struktury EU

Evropské politické strany působí nejen ve strukturách EU, ale navíc také v dalších mezinárodních organizacích, převážně v těch, které mají orgán připomínající parlamentní orgán. Tyto orgány se vyznačují několika základními charakteristikami. Superparlamenty jsou složeny podle principů zastupitelské demokracie, považují se za parlamentní shromáždění a základní smlouvy organizací jim přisuzují specifické úkoly a funkce.²⁰ Nazývat tyto orgány „parlamentem“ je celkem problematické, proto se přikláníme spíše k názvu „kvaziparlamentní orgán“, neboť jedinou organizací, která má

---

²⁰ FIALA Petr, MAREŠ Miroslav, 2007, op. cit., str. 195

přímo volený parlament mající normotvornou působnost a splňující zásady zastupitelské demokracie, zůstává EU.

Pro studium evropských politických stran jsou klíčovými mezinárodní a nadnárodní organizace, které disponují kvaziparlamentními orgány a v nichž se jejich členové chovají podle stranických preferencí. Členové těchto kvaziparlamentních orgánů jsou vybíráni buď přímo občany (pouze Evropský parlament), nebo jsou nominováni národními parlamenty. Specifický příklad s ohledem na nominaci členů kvaziparlamentních orgánů tvoří Výbor regionů EU, kde členy nominují vlády, ale také návrh z prostředí, které je stranicky rozdělené.²¹

Obecně se nepřikládá velký význam z hlediska evropských politických stran Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj a Evropskému sdružení volného obchodu, neboť tyto nemají orgán parlamentního typu.

Také Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Severoatlantická aliance nemají důležitou úlohu ve vývoji evropských politických stran. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě sice Parlamentním shromážděním disponuje, ale skupiny v něm nejsou organizované na základě politických preferencí. Severoatlantická aliance má orgán složený ze zástupců národních parlamentů, ale toto shromáždění není podle smlouvy v její organizační struktuře vybaveno žádnými právy a povinnostmi a navíc v něm také nejsou vytvářeny skupiny poslanců na základě politických preferencí.

Významné pole působnosti mají evropské politické strany v dalších mezinárodních organizacích, a to především v orgánech EU (Evropském parlamentu, Výboru regionů) a Radě Evropy. Tyto instituce spojuje to, že vedle exekutivně orientovaného orgánu disponují také shromážděním, které se skládá z přímo nebo nepřímo demokraticky legitimovaných poslanců. Uvedené mezinárodní organizace disponují mezinárodně právní subjektivitou, což jim dává základní samostatnost vůči

---

²¹ FIALA Petr, MAREŠ Miroslav, 2007, op. cit., str. 195

členským státům. Tyto orgány bývají považovány za odpovídající úroveň pro evropské politické strany.²²

Statut člena evropské politické strany může být udělen také skupině strany v Evropském parlamentu, kdy se její postavení rovná plnoprávnému členství, a ve Výboru regionů skupina strany může mít status člena s postavením člena nebo přidruženého pozorovatele.

2.2 Právní úprava evropských politických stran

2.2.1 Právní úprava před Lisabonskou smlouvou

- Maastrichtská smlouva

Podnětem pro vznik evropských politických stran bylo uzavření Maastrichtských smluv v roce 1992 (platnost od roku 1993), kde v článku 138a SES, který zní: „*Politické strany na evropské úrovni jsou důležitým faktorem integrace v rámci Společenství. Přispívají k utváření evropského podvědomí a k vyjádření politické vůle občanů EU*“, bylo zakotveno právní uznání evropských politických stran. Zahrnutí tohoto článku do primárního práva Společenství je třeba brát v úvahu v souvislosti s přijetím Jednotného evropského aktu přijatého v roce 1986 (platnost od roku 1987), na jehož základě probíhala evropská ekonomická integrace, která ale vyžadovala také integraci politickou. Tato změna vyvolaná přijetím příslušného článku znamenala především užší spolupráci jednotlivých politických stran, vedla k přeměně federací či konfederací národních politických stran v evropské politické strany a prvním uznání evropských politických stran na úrovni primárního práva. I přes tyto nezpochybnitelně pozitivní změny však článek nepřinesl dostatečný právní základ pro ukotvení evropských politických stran a to zejména v chybějící definici evropské politické strany a neexistenci způsobu jejího financování.

---

²² FIALA Petr, MAREŠ Miroslav, 2007, op. cit., str. 196

- Amsterodamská smlouva

V rámci Amsterodamské smlouvy uzavřené v roce 1997 (platnost od roku 1999) nedošlo v rámci evropských politických stran k žádnému významnějšímu posunu, pouze byl přečíslován článek 138a SES na článek 191.

- Smlouva z Nice

Ve Smlouvě z Nice uzavřené v roce 2001 (platnost od roku 2003) došlo na nátlak a mohutnou argumentaci největších evropských politických stran²³ k doplnění článku 191 o ustanovení týkající se financování evropských politických stran, konkrétně o odstavec 2 daného ustanovení, který stanoví, že „*Rada stanoví postupem podle článku 251 pravidla, kterými se řídí politické strany na evropské úrovni, a zejména pravidla pro jejich financování*“. Odkaz na článek 251 znamená, že se v rozhodování o daných otázkách použije tzv. spolurozhodovací procedura, při které mají Evropský parlament a Rada rovnoprávné postavení a tím, že nadále není požadována jednomyslnost v Radě, tím tedy dochází k zjednodušení a zefektivnění celého legislativního procesu. Některá ustanovení o evropských politických stranách byla obsažena také v Chartě základních práv a svobod EU, která ovšem až do Lisabonské smlouvy neměla právní závaznost, tudíž byla nevykonatelná.

Na základě těchto smluv bylo přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2004/2003 ze dne 4. listopadu 2003 o statutu a financování politických stran na evropské úrovni. Členy politických stran na evropské úrovni jsou národní a regionální strany z členských států a tyto strany ve většině případů umožňují členství i jednotlivým občanům. Členství a jeho podmínky v evropských politických stranách upravuje Nařízení č. 2004/2003. Tyto pravidla (Nařízení č. 2004/2003) upravují především financování evropských politických stran a po novelizaci z roku 2007 i jejich přidružených politických nadací.

---

²³ Jejich hlavní argument spočíval v tom, že evropské politické strany mohou být důležitým podporovatelem demokratického i politického života v rámci EU.

2.2.2 Právní úprava v návrhu smlouvy Ústavy pro Evropu (čl. 46)

Smlouva o Ústavě pro Evropu, která byla podepsána dne 29. října 2004 dvaceti pěti členskými státy, posílila pravomoci evropských orgánů a přinesla důležité změny v rozdělení kompetencí a v několika evropských politikách. Tato smlouva, jejíž příprava návrhu byla zvolena formou konventu²⁴, měla znamenat kompletně nový přístup k přípravě unijních reforem a jejím cílem bylo ústavní definování EU.

Evropské politické strany měly díky metodě konventu významný prostor při přípravě návrhu ústavy a možnost ovlivnit další vývoj EU způsobem, který u předcházejících smluvních revizí nebyl zdaleka myslitelný. Ovšem v praxi se ukázalo, že možnosti konventu jsou omezené, neboť zájmy v konventu se soustředily hlavně na posílení vlastní pozice a v Evropském parlamentu a nikoliv na prosazování politických zájmů. Z čehož vyplývá, že evropské politické strany zdaleka nezpůsobily přínos z hlediska posílení legitimacy mechanismu smluvní revize.

V hlavě VI s názvem demokratický život Unie v článku 46 je vymezena zásada zastupitelské demokracie, která je následně přejímána do SEU. V článku je stanoveno, že fungování EU je založeno na zastupitelské demokracii a že občané jsou na úrovni EU přímo zastoupeni v Evropském parlamentu, na rozdíl od členských států, které jsou zastoupeny v Evropské radě a v Radě. Dále je stanoveno velmi důležité právo pro občany podílet se na demokratickém životě EU s tím, že je kladen důraz na to, aby rozhodnutí byla přijímána otevřeně a blízko občanům EU.

Článkem 46 je tedy v podstatě shodně převzat obsah článku 191 SES. Odstavec 4 daného článku se zabývá evropskými politickými stranami, když článek 191 SES se vztahoval pouze k Evropskému parlamentu. Tím, že měly být evropské politické strany zařazeny do této části smlouvy Ústavy pro Evropu, mělo být zdůrazněno jejich postavení v rámci politického a demokratického systému EU a mělo být zamezeno vázání jejich činnosti pouze na Evropský parlament. Toto bylo ještě prohloubeno tím,

---

²⁴ Konvent představoval revoluční formu přijímání rozhodnutí a argumentem pro jeho svolání byla převážně reprezentace širokých zájmů. Množství zastoupených zájmů mělo být zárukou legitimacy formulovaných návrhů.

že text Listiny základních práv Unie byl začleněn do textu smlouvy Ústavy pro Evropu jako část II „Listina základních práv Unie“, kde jsou evropské politické strany zmíněny v článku II-72 s názvem „Svoboda shromažďování a sdružování“, a to konkrétně v odst. 2, který stanoví, že *„Politické strany na úrovni Unie přispívají k vyjadřování politické vůle občanů Unie“*. Toto ustanovení odpovídá článku 46 smlouvy Ústavy pro Evropu a evropské politické strany jsou brány jako nástroj vyjádření politické vůle občanů EU.

Také tato formulace včleňuje činnost politických stran do kontextu politického systému. Všechna ustanovení týkající se „evropských“ politických stran jsou vedena snahou po nalezení nástrojů, jak umožnit či podpořit v rámci Unie vyjádření vůle celoevropského politického národa. Ustanovení do určité míry deklaratorně preferuje politické strany na evropské úrovni oproti politickým stranám národním – nedává jim však žádná zvláštní či nová práva.²⁵ Tento problém s tím, že evropské politické strany nejsou nijak právně ukotveny na úrovni EU, v podstatě přetrvává dodnes a cílem Návrhu č. 2012/0237 je právě toto odstranit a zavést evropský právní statut a s tím nová práva pro evropské politické strany.

Navzdory významu, který tato smlouva představovala pro budoucnost Evropské unie a i přes veškerou snahu, ji Francie a Nizozemsko odmítly ratifikovat, a smlouva tak nemohla vejít v platnost²⁶.

2.2.3 Právní úprava po Lisabonské smlouvě (článek 10, odst. 4)

Lisabonská smlouva rozdělila původní článek 191 SES ve znění Smlouvy z Nice na dvě části. Původní článek 191, odst. 2 SES je nově článek 224 SFEU, který stanoví, že *„Evropský parlament a Rada stanoví řádným legislativním postupem formou nařízení pravidla, kterými se řídí politické strany na evropské úrovni podle čl. 10, odst. 4 Smlouvy o Evropské unii, a zejména pravidla pro jejich financování“*.

---

²⁵ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 1299 s. ISBN 978-807-4003-394, str. 99

²⁶ Smlouva o Ústavě pro Evropu, Úř. Věst. C 310, 16. 12. 2004, s. 1

Právní základem pro zakotvení evropských politických stran tedy zůstává druhá část původního článku 191 SES, kterým je nyní článek 10 SEU, který nově zavádí do smluv (SEU a SFEU) zásadu zastupitelské demokracie. V textu článku jsou formulovány hodnoty EU stanovené článkem 2 SEU²⁷.

- Rozsudek Roquette Frères proti Radě Evropských společenství

Závěry o rovném zacházení pro všechny občany EU a jejich právu podílet se na demokratickém životě EU byly vyjádřeny již v rozsudku Soudního dvora ze dne 29. října 1980, č. 138/79 SA Roquette Frères proti Radě Evropských společenství, ve kterém bylo uvedeno, že občan má právo podílet se na demokratickém životě EU.

Žalobou se společnost Roquette Frères, která je společností podle francouzského práva a která vyrábí mimo jiné izoglukózu, domáhala prohlášení neplatnosti výrobní kvóty, která byla společnosti určena na základě přílohy II nařízení Rady č. 1293/79 ze dne 25. června 1979, kterým se mění nařízení Rady č. 1111/77 o společných předpisech pro izoglukózu. Návrh nařízení měl za úkol zabránit nerovnému zacházení mezi výrobcí cukru a výrobcí izoglukózy. Soudní dvůr tedy konstatoval porušení zásad EU mimo jiné zásady rovného zacházení, kdy přestože se výrobci cukru a izoglukózy nacházeli ve srovnatelném postavení, výrobcům izoglukózy byla uložena zjevně těžší zátěž.

Společnost Roquette Frères se obrátila na Soudní dvůr, aby bylo takové diskriminační nařízení zrušeno, k čemuž Soudní dvůr rozhodl tak, že předmětné nařízení zrušil.

Existence politických stran na evropské úrovni je zakotvena v hlavě II, která má název Ustanovení o demokratických zásadách, v článku 10, odst. 4 SEU, kde se uvádí, že politické strany na evropské úrovni přispívají k utváření evropského politického vědomí a k vyjádření vůle občanů Unie. Zařazení úpravy evropských politických stran

---

²⁷ Článek 2 SEU stanoví, že Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.

mezi demokratické zásady zdůrazňuje postavení evropských politických stran v rámci celého demokratického (politického) systému. Úprava se tímto neomezuje na činnost politických stran v rámci Evropského parlamentu (evropské skupiny, kluby, jak je uvedeno výše).²⁸

Dále je jejich existence předpokládána ustanoveními Listiny základních práv Unie, která se problematikou evropských politických stran zabývala, ale až v důsledku Lisabonské smlouvy se stala aktem právně závazným a vynutitelným se stejnou právní silou jakou mají zakládací smlouvy EU. Listina se zabývá úpravou evropských politických stran v ustanovení článku 12 (Svoboda shromažďování a sdružování), odst. 2, který stanoví, že „*Politické strany na úrovni Unie přispívají k vyjadřování politické vůle občanů*“, který odpovídá článku 10, odst. 4 SEU.

Smlouvy a Listina základních práv uznávají základní úlohu politických stran na evropské úrovni, neboť přispívají k utváření evropského politického vědomí a k vyjadřování politické vůle občanů Unie. Zásadním způsobem se podílejí na posilování evropské demokracie, neboť mají výsadní postavení k vytváření vazeb s občany a k překlenování propasti, jež rozděluje národní a evropské politické úrovně. Podporují přeshraniční politický dialog, čímž přispívají k rozvoji evropské veřejné sféry.

S evropským politickým vědomím částečně souvisel případ C-486/01, v němž Soudní dvůr potvrdil zrušení parlamentní skupiny TDI jako odporující jednacímú řádu Evropského parlamentu a potvrdil platnost rozhodnutí Evropského parlamentu o interpretačním pravidlu stanovícím, že vytvoření skupiny stran, která otevřeně odmítá jakýkoliv politický charakter a politické směřování mezi svými členy, není slučitelné s významem jednacímú pravidla 29 jednacímú řádu Evropského parlamentu²⁹ (rozsudek uveden v kapitole 1).

V souladu s výše uvedeným článkem a svobodným přístupem k vyjadřování vůle občanů EU není zatím nikde zakázáno, aby se politiky EU, a to i voleb do Evropského

---

²⁸ SYLLOVÁ, Jindřiška, 2010, op. cit, str. 66

²⁹ Ibid., op. cit., str. 66

parlamentu, účastnily také politické strany nesplňující podmínky pro evropské politické strany.

Strana musí ve svém programu a při výkonu svých činností dodržovat zásady, na kterých je založena EU, tj. především musí ochraňovat svobodu, demokracii, dodržovat lidská práva a základní svobody a právní stát. Strana se také musí účastnit voleb do Evropského parlamentu nebo musí vyjádřit úmysl se jich účastnit.³⁰ Z tohoto tedy vyplývá, že za určitých okolností se evropské politické strany nemusí účastnit voleb do Evropského parlamentu, ale stačí vyjádřit vůli se účastnit v budoucnu.

Co se týká právní úpravy evropských politických stran na úrovni sekundárního práva EU, nejprve je třeba uvést, jak jsou evropské politické strany regulovány nyní, i když jen velmi povrchně a to především jejich financování Nařízením č. 2004/2003. Dále se práce zabývá přijetím Návrhu č. 2012/0237 a jeho vlivem na právní status evropských politických stran jakožto nevládních organizací v právním systému členského státu, kdy jsou evropské politické strany založeny převážně podle belgického práva a mají charakter mezinárodního neziskového sdružení.

---

³⁰ SYLLOVÁ, Jindřiška, 2010, op. cit., str. 778

3. Nařízení Evropského parlamentu č. 2004/2003, Návrh Komise č. 2012/0237 o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací a jeho přijetí

Evropská komise se snažila o regulaci evropských politických stran delší dobu, první návrh se objevil již v únoru roku 2001, avšak v této době ještě nevstoupily v platnost předpokládané změny provedené Smlouvou z Nice, a tudíž byla potřeba pro přijetí této úpravy dosažení jednomyslnosti v Radě, což bylo prakticky neuskutečnitelné, a návrh tedy nebyl přijatý. Nejednotnost se projevovala jak na straně členských států, tak na straně vlastních politických stran. Návrh měl upravovat definici evropských politických stran a způsoby jejich financování. Problém tkvěl především v požadavku více národnostního zastoupení, ale také ve stanovení procesu, jak ověřovat dodržování demokratických zásad stranami.

3.1 Nařízení Evropského parlamentu č. 2004/2003 (ve znění č. 1524/2007)

Právní základ evropských politických stran byl přijat v souvislosti se změnami, které přinesla Smlouva z Nice, kdy v dané věci byla jednomyslnost rozhodování nahrazena hlasováním kvalifikovanou většinou, a tudíž bylo přijetí návrhu snadněji dosažitelné. Již zmiňované Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 2004/2003 ze dne 4. listopadu o statutu a financování politických stran na evropské úrovni bylo přijato Radou a Evropským parlamentem v roce 2003, a to na základě článku 191 Maastrichtské smlouvy. Na základě Smlouvy z Nice byl hlavně s ohledem na potřebu financování evropských politických stran doplněn taktéž již zmiňovaný článek 191 o druhý odstavec. Nařízení stanovilo, a to byl také hlavní důvod jeho přijetí, podmínky a definici evropských politických stran, postup pro jejich financování a také způsob, jak kontrolovat dodržování výše zmíněného.

V tomto Nařízení č. 2004/2003 jsou definovány evropské politické strany v rámci evropského práva a dále jsou uvedeny podmínky, které musí splňovat. Dle článku 2 Nařízení č. 2004/2003 se pro účely tohoto nařízení rozumí: „1) „*politickou*

stranou“ sdružení občanů, které sleduje politické cíle a které je buď uznáváno, nebo zřízeno v souladu s právním řádem alespoň jednoho členského státu; 2) „svazkem politických stran“ strukturovaná spolupráce mezi alespoň dvěma politickými stranami; 3) „politickou stranou na evropské úrovni“ politická strana nebo svazek politických stran, které splňují podmínky uvedené v článku 3“.

3.1.1 Podmínky podle článku 3 Nařízení č. 2004/2003

Podmínky, které musí splňovat evropská politická strana, jsou uvedeny v článku 3 Nařízení č. 2004/2003, a jsou následující: a) má právní subjektivitu v členském státě, v němž se nachází její sídlo; b) je alespoň v jedné čtvrtině členských států zastoupena členy Evropského parlamentu nebo v celostátních parlamentech či regionálních parlamentech nebo v regionálních shromážděních; nebo obdržela alespoň v jedné čtvrtině³¹ členských států alespoň tři procenta hlasů odevzdaných v každém z nich při posledních volbách do Evropského parlamentu; c) dodržuje zejména ve svém programu a při svých činnostech zásady, na kterých je založena Evropská unie, tj. zásadu svobody, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod a právního státu; a d) účastnila se voleb do Evropského parlamentu nebo vyjádřila úmysl se jich zúčastnit.“

3.1.2 Podmínky financování evropských politických stran

Podmínky financování stanoví Nařízení č. 2004/2003 v článku 4, které stanoví „aby politická strana na evropské úrovni mohla obdržet finanční prostředky ze souhrnného rozpočtu Evropské unie, musí každý rok podat u Evropského parlamentu žádost. Evropský parlament přijímá rozhodnutí do tří měsíců a povoluje a spravuje odpovídající rozpočtové položky. K první žádosti musí být předloženy tyto dokumenty: a) doklady o tom, že žadatel splňuje podmínky stanovené v člancích 2 a 3; b) politický program, v němž jsou vytyčeny cíle politické strany na evropské úrovni; c) stanovy, které stanoví zejména orgány odpovědné za politické a finanční řízení, jakož i orgány či fyzické osoby, které jsou v každém členském státě zákonnými zástupci zejména pro účely nabývání či zcizování movitého a nemovitého majetku a zastupování

---

³¹ Čtvrtinou je při současném počtu členských zemí EU (28) počet 7 států.

při soudních řízeních. Každá změna výše uvedených dokumentů, zejména politického programu nebo stanov, které již byly předloženy, musí být Evropskému parlamentu oznámena do dvou měsíců. V případě jejich neoznámení je financování pozastaveno.

Evropský parlament dále pravidelně ověřuje, zda politické strany dodržují podmínky uvedené v článku 3 písm. a) a b) Nařízení č. 2004/2003. Podmínku uvedenou v písm. c) Nařízení č. 2004/2003 ověřuje Evropský parlament většinou svých členů na žádost jedné čtvrtiny svých členů, kteří zastupují alespoň tři politické skupiny v Evropském parlamentu. Před takovým ověřením nejprve Evropský parlament vyslechne příslušnou evropskou politickou stranu a též požádá výbor³², aby sdělil ke zmíněné záležitosti své stanovisko. V případě, že evropská politická strana přestane splňovat některou z výše uvedených podmínek, bude vyloučena z financování v souladu s Nařízením č. 2004/2003.

Mezi další podmínky, které musí evropské politické strany splňovat, patří každoroční zveřejňování příjmů, výdajů, rozvahy a zdrojů financování³³. Dále jsou vypočteny činnosti, které evropská politická strana nesmí, např. přijímat anonymní dary, dary z rozpočtů politických skupin v Evropském parlamentu, od podniků s převládajícím vlivem orgánů veřejné moci a dary nad 12 000 EUR ročně. Co se týká příspěvků od vnitrostátních politických stran nebo od fyzických osob, nesmějí přesáhnout 40 % ročního rozpočtu evropské politické strany. Rozpočet politické strany na evropské úrovni musí být z alespoň 15 % financován z jiných zdrojů, než je souhrnný rozpočet EU.

Dále je v článku s názvem Zákaz financování uveden zákaz pro evropské politické strany financovat ze souhrnného rozpočtu EU nebo z jiného zdroje jiné politické strany, a zejména vnitrostátní politické strany či kandidáty, kteří se i nadále řídí vnitrostátními právními předpisy. S tím souvisí i následující článek, který omezuje použití rozpočtových prostředků z rozpočtu EU pouze na výdaje, které jsou přímo

---

³² Výbor se skládá ze tří členů, kdy Evropský parlament, Rada EU a Komise jmenují každý jednoho člena. Sekretariát a finanční prostředky pro výbor poskytuje Evropský parlament.

³³ Zveřejnění zdrojů financování se děje prostřednictvím poskytnutí seznamu svých dárců a darů (s výjimkou darů nepřesahujících částku 500 EUR ročně na dárce).

spojené s cíli vytyčenými v politickém programu podle článku 4, odst. 2 písm. b) Nařízení č. 2004/2003. Tyto výdaje zahrnují správní výdaje a výdaje spojené s technickou pomocí, jednáními, výzkumem, přeshraničními akcemi, studii, informacemi a zveřejňováním. Mohou zahrnovat také financování volebních kampaní prováděných evropskými politickými stranami, pokud se tyto kampaně týkají voleb do Evropského parlamentu, jichž se politické strany účastní v souladu článkem 3, odst. 1 písm. d) Nařízení č. 2004/2003. Avšak tyto výdaje nesmí být použity na výdaje kampaní konaných k referendům.

Financování volebních kampaní z rozpočtu EU je velmi citlivým tématem a otázkou tedy dlouho zůstávalo, jak se k němu postavit. Právní úprava obsažená v Nařízení č. 2004/2003 představuje rozdíl oproti minulým postojům k dané otázce, vyjádřeným například v rozsudku Soudního dvora *Les Verts*³⁴ proti Evropskému parlamentu.

- Rozsudek *Les Verts* proti Evropskému parlamentu

Rozsudek Soudního dvora v rozhodnutí č. C-294/83 *Les Verts* proti Evropskému parlamentu ze dne 23. dubna 1986 stanoví, že finance z rozpočtu Evropského parlamentu nesmí být použity zejména na financování předvolební kampaně.

Soudní dvůr uznal v tomto rozsudku zásadní rovnost mezi politickými seskupeními při jejich účasti na kampani pro volby poslanců do Evropského parlamentu, tato rovnost však má trvat i po skončení voleb a Soudní dvůr má sankcionovat veškeré případy porušení této zásady

Les Verts byli jako žalující strana bezprostředně dotčeni rozhodnutími Evropského parlamentu, kdy tato rozhodnutí stanovila rozdělení peněžních prostředků mezi politické skupiny bez stanovení podmínek pro jejich rozdělování.

Bylo konstatováno porušení rovnosti, neboť rovnost příležitostí mezi různými politickými uskupeními byla dotčena, a navíc od systému financování, který byl

---

³⁴ V české literatuře bývá užíván pojem „Zelení“.

zavedený, nebylo možné odlišovat systém paušálního hrazení výdajů na volební kampaň. Z těchto důvodů bylo rozhodnutí předsednictva Evropského parlamentu ze dne 12. října 1982 o rozdělení prostředků zařazených do položky 3708 souhrnného rozpočtu Evropských společenství, jakož i pravidla rozšířeného předsednictva ze dne 29. října 1983 o využívání prostředků určených k úhradě výdajů politických uskupení, která se zúčastní voleb v roce 1984, zrušeno.

Rozpočtové prostředky pro financování evropských politických stran se stanovují v rámci ročního rozpočtového procesu, bližší prováděcí postupy a podmínky stanoví schvalující osoba, některé procesy jako například kontrola, ocenění movitého a nemovitého majetku se řídí také finančním nařízením. Rozdělování probíhá tak, že 15 % dostupných rozpočtových položek je rozděleno mezi evropské politické strany rovným dílem a 85 % je rozděleno mezi strany, které jsou v Evropském parlamentu zastoupeny svými zvolenými členy, v poměru k počtu zvolených členů. Při neoprávněném čerpání se finanční prostředky vracejí do výše uvedeného rozpočtu.

V rámci zachování transparentnosti financování Evropský parlament zveřejňuje na svých internetových stránkách následující dokumenty: 1) výroční zprávu s tabulkou uvádějící výši částek vyplacených každé evropské politické straně, 2) zprávu Evropského parlamentu o uplatňování Nařízení č. 2004/2003 a financovaných činnostech a 3) prováděcí předpisy k Nařízení č. 2004/2003. Transparentnost financování bude upravovat i Návrh č. 2012/0237, jehož přijetí lze snad v brzké době očekávat.

Obecně se tyto podmínky setkaly s kritikou, neboť o uznání evropské politické strany rozhoduje pouze Evropský parlament a tím, že s uznáním jejího statutu souvisí i otázka možného finančního příspěvku, jehož udělení tedy zůstává pouze na úvaze Evropského parlamentu, vyznívají tedy tyto podmínky v kontextu EU značně diskriminačně a dávají Evropskému parlamentu možnost k vyřazení politických konkurentů jiných evropských politických stran. Důležitým pro další vývoj byl pak článek 12 Nařízení č. 2004/2003, který stanovil povinnost pro Evropský parlament

zveřejnit do 15. února 2011 zprávu o uplatňování tohoto Nařízení č. 2004/2003, která mohla obsahovat případné návrhy na změnu systému financování.

3.1.3 Nařízení Evropského parlamentu č. 1524/2007

Toto nařízení bylo přijato v návaznosti na dřívější článek 12 Nařízení č. 2004/2003, který stanovil povinnosti pro Evropský parlament uveřejnit zprávu o uplatňování tohoto nařízení do 15. února 2006. Na základě toho článku Výbor pro ústavní záležitosti vypracoval zprávu, ve které i přes to, že článek 12 Nařízení č. 2004/2003 předpokládal změny pouze ve financování, předložil také možnost založení evropských politických nadací. Poté Evropský parlament přijal na základě výše zmíněného usnesení, které reflektovalo změny a mělo přiblížit evropské politické strany občanům EU a podpořit jejich aktivní přístup k politice EU. Je tudíž nutné regulovat nejen financování evropských politických stran ale především vytvořit skutečný právní statut, který určí jejich práva a povinnosti a umožní jim získat právní subjektivitu.

Vzhledem k výše uvedenému bylo přijato dlouho očekávané nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1524/2007 z 18. prosince 2007, kterým se mění a doplňuje Nařízení č. 2004/2003 o statutu a financování politických stran na evropské úrovni. Přes veškerou snahu a obsáhlost se dokument stále věnuje především financování evropských politických stran a přidružených nadací. Hlavním bodem „novelizace“ Nařízení č. 2004/2003 tedy zůstala široká úprava evropských politických nadací a jejich financování. Tedy nebylo vyslyšeno přání mnohých, a to že stále nebyl zakotven právní statut evropských politických stran.

V roce 2012 působilo na evropské úrovni 13 politických stran a 12 politických nadací, které si mezi sebou rozdělily celkovou částku 31 milionů EUR. Ačkoli jsou tyto strany a nadace uznány na evropské úrovni a financovány z rozpočtu EU, jsou stále jen vnitrostátními právními subjekty.

3.2 Návrh Komise o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací a jeho přijetí

Návrh č. 2012/0237 Komise o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací, který byl předložen Evropskému parlamentu v září roku 2012, zakotvuje na rozdíl od Nařízení č.2004/2003, které upravuje především financování evropských politických stran, evropský právní statut politických stran na evropské úrovni.

Návrh Komise č. 2012/0237 si kládí za cíl zvýšení průhlednosti, uznání, efektivity a odpovědnosti evropských politických stran a politických nadací. V Návrhu č. 2012/0237 je patrná snaha o zlepšení a zkvalitnění regulačního a finančního rámce jejich fungování.

Návrh č. 2012/0237 je výsledkem dlouhodobého požadavku Evropského parlamentu, kdy je v zájmu občanů EU, aby se i nadále rozvíjela zastupitelská demokracie, k čemuž má formování evropských politických stran pomoci a to také tím, že vyplňují úlohu propojování politiky na vnitrostátní úrovni a úrovni EU. Občané EU by tím měli mít větší zájem na výsledcích voleb do Evropského parlamentu, neboť jak je uvedeno níže, evropské politické strany podle Návrhu č. 2012/0237 mohou být uznány a registrovány pouze pokud jejich alespoň jeden člen, je členem Evropského parlamentu. V souvislosti s tím by tedy evropské politické strany měly být více aktivní a zprostředkovávat občanům EU bližší sounáležitost a propojení s národními politickými stranami.

Z důvodu stálého narůstání významu evropských politických stran v rámci politického života EU, kdy není dostatečně upraven jejich právní statut tak, aby mohly plnit všechny úkoly vyplývající jim ze Smluv, by měl být přijat tento Návrh č. 2012/0237. Přijetí Návrhu č. 2012/0237 by mělo pomoci evropským politickým stranám dosáhnout uznání a vlastního právního statusu důležitého k plnění závazků ze Smluv, kdy do přijetí tohoto nařízení jsou evropské politické strany pouze nevládní organizace v právním systému jednotlivých členských států.

Cílem Návrhu č. 2012/0237 je zavedení evropského právního statutu, jehož existence dává evropským politickým stranám možnost registrace jako evropské politické strany a s tím získá evropskou právní subjektivitu, která bude užita místo národní subjektivity jednotlivých politických stran na evropské úrovni a tím dojde k zakotvení politických stran na úrovni práva EU. Pro evropské politické strany by to mělo znamenat zjednodušení naplňování jejich úkolů vyplývajících ze Smluv EU a také odstranění četných překážek, jako například různorodost právních forem evropských politických stran v jednotlivých členských státech a jejich chybějící právní zakotvení.

Další oblastí Návrhu č. 2012/0237 je oblast financování evropských politických stran, která je úzce spjatá s jejich registrací. S uznáním a splněním podmínek přichází možnost žádat o jejich financování z rozpočtu EU. V Návrhu č. 2012/0237 je zakotven požadavek, aby evropské politické strany, které chtějí žádat a mohou žádat o příspěvek z rozpočtu EU, byly zastoupeny alespoň jedním svým členem v Evropském parlamentu, a aby pro jejich financování v rozpočtu EU byla vytvořena samostatná rozpočtová hlava, kdy příspěvky pro evropské politické strany nebudou nadále granty, ale příspěvky *sui generis*.

3.2.1 Právní rámec Návrhu č. 2012/0237

Návrh je založen na právním základu článku 224 SFEU, který v podstatě předmětné úpravy kopíruje úpravu článku 191, druhého odstavce SES, jak je uvedeno výše. Je plně v souladu se základními zásadami fungování EU, a to zásadou subsidiarity a proporcionality.

- zásada subsidiarity

Zásada subsidiarity upravuje rozumný výkon nevýlučných pravomocí tak, aby rozhodnutí byla přijímána „co nejbližší občanovi“³⁵, především znamená využití pravomocí EU, které nejsou stanoveny jako výlučné, pouze v těch případech, kdy nemůže být určitých cílů dosaženo členskými státy a může jich být efektivněji,

---

³⁵ SVOBODA, Pavel, 2013, op. cit., str. 108

uspokojivěji a lépe dosaženo na úrovni EU. Kontrolou jejího dodržování se zabývá Rada, Evropský parlament, Komise a i vnitrostátní parlamenty.

- zásada proporcionality

Zásada proporcionality (přiměřenosti) znamená, že intervence EU nesmějí přesáhnout to, co je k dosažení stanoveného cíle Smluv EU vhodné a nutné. EU tedy má využívat svěřené pravomoci jen v míře nezbytné k dosažení cílů Smluv. Dodržování této zásady – podobně jako u subsidiarity – je povinností každého orgánu EU. Princip proporcionality funguje ale i opačně, jako omezení výkonu pravomocí členských států.³⁶ Poslední a neopominutelný článek zásady proporcionality je vyjádřen na úrovni jednotlivců, kdy svoboda aktiv jednotlivce může být omezena pouze, pokud je to nezbytné a ne více než je to nutno ve společném zájmu nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého. Tato zásada se vztahuje k výlučným i sdíleným pravomocím EU a výsledná „činnost“ EU k dosažení jejích cílů musí být nezbytná a výsledné rozhodnutí musí vždy preferovat tu nejméně omezující variantu rozhodnutí.

Tyto zásady se v Návrhu č. 2012/0237 projevují následovně. Pravidla, která stanovují evropský právní statut evropských politických stran a jejich financování, mohou být předmětem úpravy pouze na úrovni práva EU, což je v souladu se zásadou subsidiarity. Zásada proporcionality se projevuje v tom, že Návrh č. 2012/0237 reguluje pouze nutné oblasti, které jsou nezbytné k naplnění cíle EU týkajícího se dalšího vývoje demokracie EU a legitimacy institucí EU, k čemuž by mělo sloužit vytvoření dostatečné právní základny pro ukotvení evropských politických stran.

V případě, že pro nějakou oblast právní úpravy evropských politických stran nebude výslovně uvedeno něco jiného, budou se řídit vnitrostátní právní úpravou.

3.2.2 Legislativní postup při přijetí Návrhu č. 2012/0237

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací byl předložen Komisi

---

³⁶ SVOBODA, Pavel, 2013, op. cit., str. 48

až 9 let po vstupu v platnost Nařízení č. 2004/2003 a 5 let po jeho novelizaci (Nařízení č. 1524/2007) v roce 2007. Komise se již delší dobu zabývala stávající úpravou evropských politických stran, a to především její nekomplexností a nedostatečností. Otázkou se také zabývala zpráva generálního tajemníka Evropského parlamentu o financování stran na evropské úrovni³⁷ a usnesení Evropského parlamentu o uplatňování Nařízení č. 2004/2003³⁸.

Legislativní Návrh č. 2012/0237, byl vypracován Komisí a předložen Evropskému parlamentu dne 12. září 2012. Jeho zpravodajkou byla jmenována poslankyně Evropské lidové strany Mariettou GIANNAKOU³⁹, poté byl předložen v souladu s legislativním procesem EU postupně Radě a věcně příslušným výborům k předložení stanovisek k Návrhu č.2012/0237 a poté k projednání.

- stanovisko Rady

Rada se vyjádřila k důležitosti Návrhu č. 2012/0237 a především k tomu, aby nová pravidla upravující evropské politické strany byla přijata včas před volbami do Evropského parlamentu v roce 2014.

- stanovisko Rozpočtového výboru

Stanovisko Rozpočtového výboru bylo předloženo navrhovatelkou paní Edit Herczog, ze skupiny progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu. Navrhovatelka zaujala na evropské politické strany stejný názor s Komisí, spočívající v tom, že hlubší a účinnější zapojení, resp. právní zakotvení, evropských politických stran a potažmo i nadací pomůže občanům EU snadněji pochopit souvislosti mezi politikou a jejími procesy na národní a evropské úrovni a zároveň pomůže rozvíjet debatu o vzniku evropské veřejné sféry. Zároveň je ve stanovisku opětovně kladen důraz na programy a činnosti evropských politických stran, ve kterých

---

³⁷ Zpráva generálního tajemníka o financování stran na evropské úrovni podle článku 15 rozhodnutí předsednictva Evropského parlamentu z 29. března 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení č. 2004/2003

³⁸ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. dubna 2011 o uplatňování nařízení (ES) č. 2004/2003 o statutu a financování politických stran na evropské úrovni, Úř. Věst. C 296 E, 2. 10. 2012, s. 46

³⁹ Zpravodajkou byla jmenována dne 17. září 2012.

je bezpodmínečně nutné dodržovat zásady a hodnoty, na kterých je EU založena, to prostřednictvím kontroly Evropského parlamentu, který bude každoročně ověřovat podmínky a kritéria pro registraci evropských politických stran.

Rozpočtový výbor tedy až na několik málo pozměňovacích návrhu⁴⁰ vyjádřil s návrhem souhlas, ba co víc projevil velkou snahu, aby byl návrh přijat, neboť legislativa týkající se evropských politických stran je na evropské úrovni nedostačující, a co se týká právního zakotvení evropských politických stran, tak v podstatě neexistuje.

- stanovisko Výboru pro právní záležitosti

Výbor pro právní záležitosti ve svém stanovisku předloženém navrhovatelem Luigim Berlinguerem, taktéž ze skupiny progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu, hodnotí a vyjadřuje se k Návrhu č. 2012/0237 následovně.

Navrhovatel, resp. Výbor pro právní záležitosti, hodnotí opětovně Návrh č. 2012/0237 více než kladně s tím, že se vyjadřuje převážně k právním aspektům dané oblasti. Hlavní pozitivum můžeme vidět v situaci, kdy schválením Návrhu č. 2012/0237 konečně dojde k úplnému právnímu zakotvení evropských politických stran a tím tedy k právnímu potvrzení článku 10 SEU, především jeho čtvrtého odstavce. Nová právní subjektivita evropských politických stran je hlavním bodem zájmu Výboru, neboť představuje „doplnění“ existující vnitrostátní právní subjektivity, která je základní podmínkou pro získání právní subjektivity podle práva EU, a její úprava má za cíl vyhnout se „dvojití“⁴¹ úpravě.

---

⁴⁰ Pozměňovací návrhy se týkaly především kontroly financování za určitých podmínek prostřednictvím příslušných vnitrostátních orgánů členských států, ve kterých mají dané politické strany sídlo, a definicí darů obdržovaných v souvislosti s pořádáním společenských akcí a také zrušení limitu pro dary od fyzických či právnických osob.

⁴¹ Hlavním motivem tedy bylo vyhnout se „dvojitím normám“ v členských státech, které by případně vznikly mezi pravidly regulujícími politické strany na vnitrostátní úrovni a na úrovni evropských politických stran.

- stanovisko Výboru regionů

Výbor regionů v podstatě opakuje důvody a výhody přijetí Návrhu č. 2012/0237 výše zmíněné. Názorově souhlasí s Návrhem č. 2012/0237 ve znění předloženém Komisí, požaduje však větší zapojení Výboru regionů do procesu ověřování dodržování základních hodnot EU a co se týká financování, doporučuje, aby finanční prostředky EU mohly být použity k celoevropským kampaním k referendům či občanským iniciativám.

- stanovisko Účetního dvora

Účetní dvůr poukazuje na nedostatky Návrhu č. 2012/0237 převážně v rovině financování. Znovu vybírá jako nedostatečně upravenou oblast darů (velmi úzká definice „darů“, chybí úprava otázky darů od fyzických a právnických osob), půjček a členských příspěvků. Co se týká otázky sankcí za nedodržení pravidel stanovených Návrhem č. 2012/0237, ty by měly být jednoznačně vyšší a stanovené Evropským parlamentem s přihlédnutím k nejrůznějším kritériím, aby plnily také více svoji preventivní funkci než jenom tu represivní. Mezi další požadavky Účetního dvora patří rozšíření a podrobnější rozpracování podmínek způsobilosti pro financování ze strany EU.

- stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Evropský hospodářský a sociální výbor se rozhodl pro projednání Návrhu č. 2012/0237 ustavit podvýbor „Financování evropských politických stran“⁴², který přijal stanovisko jako podklad pro rozhodování. V tomto stanovisku se stále opakují výše zmíněné dopady přijetí Návrhu č. 2012/0237 a také oblasti, kde je třeba dbát zvýšené kontroly.

Evropský hospodářský výbor předkládá návrh, aby evropské politické strany a nadace přejíci si mít evropský právní statut potvrdily dodržování základních zásad a

---

⁴² Podvýbor se skládal ze zpravodaje pana Henriho Malosse a spoluzpravodajů pana Georgiose Dassise a pana Luca Jahiera.

hodnot⁴³, na nichž je založena EU, prohlášením, což je řešení bez toho, aby byly nastaveny jasné sankční mechanismy za porušování a nedodržování těchto hodnot, spíše opatrnické.

Ve stanovisku jsou ještě také zmíněny sdružení a nadace, které plní cíle obecného zájmu v evropském měřítku⁴⁴ a které jsou v nerovném postavení s evropskými politickými stranami a nadacemi, Evropský hospodářský a sociální výbor proto požaduje, aby se zabývala Komise i touto otázkou a v souladu se zákazem diskriminace předložila také v budoucnu návrh nařízení týkajícího se evropského sdružení. V této práci se zabýváme pouze evropskými stranami, které mají politické poslání, a proto je téma evropských sdružení a jeho budoucí možná právní úprava pouze zmíněno a ponecháno stranou této práce.

- aktuální stav přijetí Návrhu č. 2012/0237⁴⁵

Po projednání v Radě a s ohledem na jednotlivá stanoviska výborů, byla zpráva Výboru pro ústavní záležitosti předložená zpravodajkou Mariettou Giannakou přijata dne 24. dubna 2013 a předložena Evropskému parlamentu s doporučením, aby Návrh č. 2012/0237 byl přijat v prvním čtení v rámci řádného legislativního postupu, ve znění pozměňovacích návrhů uvedených ve výše uvedené zprávě. Další projednávání Návrhu č. 2012/0237 se má konat v prvním čtení na plenárním zasedání Evropského parlamentu plánovaném na 2. dubna 2014. Je patrná snaha o urychlení celého legislativního procesu, aby byl Návrh č. 2012/0237 přijat ještě před volbami do Evropského parlamentu, které se mají konat v roce 2014.

3.2.3 Kritéria pro získání Evropského právního statutu

Politické strany a nadace, které se chtějí registrovat na evropské úrovni, a být tak tedy evropskými subjekty, musí splňovat určité podmínky stanovené v Návrhu

---

⁴³ Evropský hospodářský výbor zdůrazňuje článek 21 Listiny základních práv EU, který stanoví zákaz diskriminace z jakéhokoliv důvodu. Zásada rovnosti žen a mužů ve všech oblastech, která je stanovena v článku 23 Listiny základních práv EU, by se měla projevit ve všech řídicích orgánech evropských politických stran a nadací.

⁴⁴ Jsou to například cíle zájmu hospodářského, odborového, sociálního, humanitárního, kulturního, environmentálního, sportovního atd.

⁴⁵ Za aktuální stav tato práce považuje stav ke 2. prosinci 2013.

č. 2012/0237. Těmito podmínkami, které se z velké části shodují s podmínkami, které jsou stanoveny Nařízením č. 2004/2003, se budeme zabývat v následující kapitole.

Mezi základní kritéria můžeme zařadit zastoupení ve stanoveném počtu členských států EU, dodržování zásad fungování neziskových organizací a dodržování hodnot, na nichž je EU založena. Z Návrhu č. 2012/0237 je také patrné, že evropské politické strany a nadace musí splňovat vysoké nároky na vnitřní demokracii, řádnou správu, průhlednost a odpovědnost. Cílem není vytvořit nereálně splnitelné překážky pro vytvoření evropské politické strany, ale naopak tyto podmínky byly vytvořeny tak, aby nebyly stranou dobře organizovanou a odpovědnou těžko dosažitelné, tím by tedy měly podporovat vznik dalších evropských politických stran.

3.2.4 Registrace subjektu jako evropské politické strany

Prvním předpokladem k získání příspěvku z EU je registrace subjektu jakožto evropské politické strany nebo nadace. Dalším předpokladem, neboť finanční prostředky EU nejsou neomezené, je prokázání určité evropské ctižádosti⁴⁶ a také slib účasti evropského demokratického života.

Evropskou politickou stranou rozumíme v souladu s článkem 2, odst. 3 Návrhu č. 2012/0237 „*Politické společenství*“⁴⁷, které sleduje politické cíle a je zaregistrováno u Evropského parlamentu v souladu s podmínkami a postupy stanovenými v tomto nařízení“.

Podmínky registrace jsou uvedeny v článku 3 Návrhu č. 2012/0237 a jsou následující. O registraci stanov evropské politické strany u Evropského parlamentu může požádat politické společenství (jak je definováno výše) za splnění těchto podmínek: 1) musí mít sídlo v některém členském státě, 2) musí být alespoň v jedné čtvrtině členských států zastoupeno poslanci Evropského parlamentu nebo

---

⁴⁶Tedy financování EU závisí na tom, aby evropská politická strana získala ve volbách do Evropského parlamentu alespoň jedno místo.

⁴⁷ Článek 2, odst. 1, 2 Návrhu č. 2012/0237 stanoví, že „*Politická strana je sdružení občanů, jež sleduje politické cíle a politické společenství znamená strukturovanou spolupráci mezi politickými stranami a/nebo fyzickými osobami z různých členských států*“.

v celostátních parlamentech, regionálních parlamentech nebo v regionálních shromážděních, nebo muselo obdržet alespoň v jedné čtvrtině členských států nejméně tři procenta hlasů odevzdaných v každém z nich při posledních volbách do Evropského parlamentu, 3) musí dodržovat zejména ve svém programu a ve své činnosti a prostřednictvím činnosti svých členů hodnoty, na kterých je založena EU, tj. úcta k lidské důstojnosti, svobodě, demokracii, rovnosti, zásadám právního státu a lidským právům, včetně příslušníků práv menšin, 4) muselo se zúčastnit voleb do Evropského parlamentu nebo veřejně vyjádřilo úmysl zúčastnit se příštích voleb do Evropského parlamentu a 5) nesmí sledovat ziskové cíle. V tomto článku je také řešen vztah evropské politické strany s přidruženou politickou nadací, kterou může mít maximálně jednu a jejich vztah musí být formální, uvedený ve stanovách obou těchto organizací, a musí být zajištěno oddělení řízení a finančního účetnictví.

V článku 4 Návrhu č. 2012/0237 jsou upraveny oblasti v rámci právních a správních ustanovení, které musí minimálně obsahovat stanovy evropské politické strany. Mezi tyto věci patří název strany, adresa jejího sídla, právní forma strany, písemný politický program, dodržování neziskové zásady, případný název přidružené politické nadace (pokud ji má) a jejich vztah, informace o zastoupení strany, správní a finanční řízení strany, subjekty nebo fyzické osoby mající práva statutárních zástupců a rozpuštění subjektu jako uznané evropské politické strany. Dále je nutné obsáhnout ve stanovách pravidla pro vnitrostranickou demokracii.

Vlastní postup registrace je upraven v článku 6 Návrhu č. 2012/0237. Každá evropská politická strana, pokud chce zaregistrovat své stanovy, musí podat žádost⁴⁸ k Evropskému parlamentu, kterýžto zřídí pro účely registrace zvláštní rejstřík. Evropský parlament má poté tříměsíční lhůtu k vyjádření se k žádosti, rozhodnutí o registraci je uvedeno v Úředním věstníku EU. Ověřování splnění podmínek stanovených nařízením probíhá na každoroční bázi Evropským parlamentem, současně také ověřuje podmínky na žádost čtvrtiny členů, kteří zastupují nejméně tři politické strany, nebo fyzické nebo právnické osoby.

---

⁴⁸ K žádosti musí být předloženy doklady potvrzující splnění podmínek definovaných článkem 3 Návrhu č. 2012/0237 a stanovy obsahující požadavky definované článkem 4 Návrhu č. 2012/0237.

- právní status evropských politických stran

Právním statutem evropských politických stran se zabývá článek 8 až 11. Právní subjektivitu mají evropské politické strany ode dne zapsání do rejstříku a současně mají také plné právní uznání a způsobilost k právním úkonům ve všech členských státech.

Co se týká použitelného práva, řídí se evropské politické strany Návrhem č. 2012/0237, resp. budoucím nařízením, a v případech výslovně povolených svými stanovami. V případech, že nějakou oblast Návrh č. 2012/0237 nebo stanovy neupravují, bude se plně používat zásada subsidiarity a to, že se v těchto oblastech evropské politické strany budou řídit vnitrostátním právem toho členského státu, která je aplikovatelná na právní formu uvedenou ve stanovách.

K ukončení evropského právního statusu, kdy evropská politická strana může status pozbýt či se ho vzdát, dochází buď na základě vlastního rozhodnutí, nebo v případě, kdy přestane splňovat podmínky uvedené v Návrhu č. 2012/0237. K ukončení je dále nutné rozhodnutí Evropského parlamentu a vyškrtnutí z rejstříku.

3.2.5 Financování evropských politických stran

Dále je v Návrhu č. 2012/0237 stanovena povinnost Evropského parlamentu uveřejňovat podrobné informace týkající se postupů uznávání a financování, včetně ročních účetních závěrek, seznamů dárců, členů stran nebo dokumentů a stanov, které byly Evropskému parlamentu předloženy v rámci registrace pro zlepšení transparentnosti. Po splnění podmínky registrace evropské politické strany a zastoupení minimálně jedním svým členem v Evropském parlamentu může tedy žádat o finanční prostředky z rozpočtu EU. Některé další podmínky týkající se financování jsou upraveny v návrhu Komise o finančním nařízení, který byl předkládán současně s Návrhem č. 2012/0237, k němuž byl připojen a s nímž tvořil balíček právních předpisů. Žádost o poskytnutí finančních prostředků se podává k Evropskému parlamentu, rozdělení se děje v následujícím poměru. Mezi evropské politické strany,

popř. evropské politické nadace, je rozděleno 15 % rovným dílem a 85 % poměrně dle počtu zvolených členů Evropského parlamentu.

Výše darů a příspěvků je v souladu s článkem 15 omezena maximální částkou 25 000 EUR za rok od jednoho dárce, s tím, že dary, jejichž hodnota přesahuje 12 000 EUR, jsou evropské politické strany povinny písemně nahlásit Evropskému parlamentu. Současně je uveden také výčet darů, které nehledě na jejich hodnotu nesmí být přijaty, např. dary z rozpočtů politických skupin Evropského parlamentu, anonymní dary, atp. Při obdržení daru ze zahraničí či z vnitrostátních zdrojů, tedy ne z rozpočtu EU, se použije na tento dar daňový režim, který by se použil na dary pro politické strany se sídlem v daném členském státě.

Následující články vyvolávají při přijímání Návrhu č. 2012/0237 bouřlivou diskuzi. Na jedné straně je povoleno užití finančních prostředků z rozpočtu EU na financování kampaně, kterou vedou evropské politické strany v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu, na druhou stranu je zakázáno financovat z rozpočtu EU, a to přímo či nepřímo, volby celostátní, místní a ani regionální, stejně také referenda. Dále je vypracován v rámci Návrhu č. 2012/0237 systém sankcí za jeho porušení, a to buď peněžitou pokutou, nebo dokonce i ztrátou evropského právního statusu. Za porušení se považuje v souladu s článkem 22 situace, kdy evropská politická strana nedodrží základní hodnoty, na nichž je EU založena, pravomocné odsouzení za nezákonnou činnost poškozující finanční zájmy EU a nedodržení pravidel vnitrostranické demokracie.

Hlavním cílem Návrhu č.2012/0237 je tedy zajištění větší transparentnosti a odpovědnosti evropských politických stran ve vztahu k občanům EU a voličům. Evropské politické strany mají především vyjadřovat názory občanů EU a být jakousi spojnicí mezi jimi a politikou EU. Taktéž je hlavním úkolem evropských politických stran vytvoření pevnější vazby mezi jimi a evropskými institucemi, tím, že jim budou vytvořeny podmínky, které poskytnou způsob jejich právního zakotvení a tím jim umožní pokračovat ve snaze přiblížení se občanům EU.

4. Aktuální právní úprava evropských a českých politických stran

4.1 Evropské politické strany – mezinárodní neziskové sdružení

Dle současně platné legislativy nemají evropské politické strany a jejich přidružené nadace univerzální právní status podle právních předpisů EU. Evropské politické strany mají právní status na základě své právní subjektivity v zemi, v níž mají své sídlo. V závislosti podle země sídla tak může existovat velký rozptyl právních forem těchto organizací.⁴⁹, většina již etablovaných evropských politických stran si však zvolila právní formu mezinárodního neziskového sdružení založeného podle belgického práva, které je upravené zákonem „*Act on non-profit-making associations, non-profit-making international associations and foundations*“ z 27. června 1921⁵⁰, a to konkrétně jeho třetí kapitolou.

4.1.1 Členství v evropských politických stranách

Evropské politické strany jsou tedy založené dle belgického práva a mají charakter mezinárodního neziskového sdružení, což jim umožňuje, kromě dalších výhod, být příjemcem dotací z fondů EU. Členy mezinárodního neziskového sdružení se stávají politické strany založené a mající právní subjektivitu podle právního řádu státu, ve kterém byly založeny⁵¹, jejich spojením vzniká mezinárodní neziskové sdružení podle práva belgického. Členové sdružení nejsou právně odpovědní za jednání jménem sdružení, pouze sdružení je odpovědné za jednání přičitatelné svým orgánům.

---

⁴⁹ Evropské politické strany mohou být založené také podle práva jiného státu. Následující evropské politické strany, které obdržely finanční prostředky z rozpočtu EU za rok 2013, byly založeny podle jiného zákonodárství než belgického. Evropská aliance pro svobodu byla založena jako mezinárodní neziskové sdružení podle práva Malty, EUDemokraté jako mezinárodní neziskové sdružení podle práva dánského a Evropské křesťanské politické hnutí jako sdružení podle práva holandského.

⁵⁰ Zákon Belgického království z 27. června 1921 o mezinárodních neziskových sdruženích a nadacích

⁵¹ Evropská lidová strana (European People's party - EPP), mezinárodní neziskové sdružení založené podle práva belgického, byla vytvořena spojením politické strany the „Christen Democratisch Appèl (CDA)“, mající právní subjektivitu podle práva holandského, a politické strany the „Partido Popular (PP)“, mající právní subjektivitu podle práva španělského.

4.1.2 Vznik a právní subjektivita

Právní subjektivita může být udělena sdružení, založeném belgickými nebo cizími státními příslušníky, které mají sídlo v Belgii, pouze po splnění podmínek uvedených v tomto zákonu. Jsou založené autentickou právní listinou, poté ověřenou a osvědčenou notářem. V článku 48 jsou uvedeny oblasti, které by měly být upraveny stanovami sdružení. Ve stanovách bývají zpravidla upravené tyto oblasti: název sdružení, jeho sídlo, účel a doba trvání, podmínky členství, orgány sdružení, předsednictví, kontrola hospodaření, zrušení a vnitřní předpisy. Stanovy jsou poté předloženy belgickému Ministrovi spravedlnosti s žádostí o udělení právní subjektivity a k jejich schválení.

Všechny dokumenty jsou uloženy u obchodního soudu, který je příslušný podle sídla sdružení, stanovy a některé další listiny jsou uveřejňovány v belgickém úředním věstníku⁵².

4.1.3 Kontrola hospodaření a financování

Co se týká kontroly hospodaření, musí správní orgán sdružení předkládat každoročně zprávu o finančním hospodaření sdružení za předešlý rok spolu s rozpočtem na další rok. Veškeré dary musí být schváleny Ministrem spravedlnosti nebo jeho pověřeným zástupcem⁵³.

4.1.4 Zánik

Sdružení může být zrušeno na základě žádosti ministra nebo jakékoliv zainteresované strany v následujících případech: 1) užití kapitálu nebo příjmu sdružení na jiný cíl, než je ten uvedený ve stanovách, 2) insolvence, 3) chybějící vedení sdružení a 4) vážné porušení stanov, protiprávní jednání nebo jednání proti veřejnému pořádku.

---

⁵² V originále název zní Moniteur Belge / Belgische Staatsblad.

⁵³ Toto povolení není třeba, pokud hodnota daru nepřesahuje 100 000 EUR.

4.2 České politické strany

Právní úprava českých politických stran je zakotvena v ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ústavním zákoně č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, zákoně č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, a v zákonech o volbách⁵⁴. Tato práce se bude věnovat pouze některým právním aspektům úpravy politických stran v České republice a především komparaci současné platné právní úpravy evropských politických stran s úpravou českou a s úvahami de lege ferenda.

4.2.1 Členství v politických stranách

Základní podmínky vzniku politických stran upravuje zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Občané České republiky mají právo sdružovat se v politických stranách a hnutích, podmínky tohoto sdružování jsou upraveny převážně v tomto zákoně. Politická strana musí být registrována v souladu s tímto zákonem a jejími členy mohou být pouze fyzické osoby, které musí být starší 18 - ti let, současně může být však pouze členem maximálně jedné politické strany. Členem politické strany může být pouze občan České republiky. Členové politické strany za závazky politické strany neodpovídají ani neručí, za toto ručí pouze politická strana, a to celým svým majetkem.

4.2.2 Vznik a právní subjektivita

Politické strany vznikají registrací a jsou právními osobami. Návrh na registraci podává v souladu s § 6 odst. 2 výše zmíněného zákona nejméně tříčlenný přípravný výbor⁵⁵ strany, který je oprávněn vyvíjet pouze činnost směřující ke vzniku strany. K návrhu je připojena petice s alespoň tisícem podpisů občanů a stanovy, které obsahují předepsané náležitosti. Co se týká sídla politické strany, to musí být na území České republiky. Návrh na registraci se předkládá Ministerstvu vnitra České republiky.

---

⁵⁴ Mezi volební zákony patří: 1) zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, 2) zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích, 3) zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a 4) zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu.

⁵⁵ Členy výboru jsou občané, kteří mají více než 18 let.

Dokumenty jsou uloženy ve sbírce listin vedené Ministerstvem vnitra České republiky, které současně také vede rejstřík stran a hnutí, jehož je sbírka součástí.

4.2.3 Kontrola hospodaření a financování

V další části zákona je také uveden výčet, co může být příjmem politické strany. Politická strana musí předložit každý rok Poslanecké sněmovně výroční finanční zprávu, která musí obsahovat předepsané dokumenty. Co se týká darů, je omezení pro bezúplatná plnění přijatá od státu (mimo výjimky stanovené tímto zákonem, příspěvkových organizací, obcí, státních podniků atd.). Zajímavou výjimku představuje zákaz přijímání darů od zahraničních právnických osob, mezi které se ale nezahrnují dary od zahraničních politických stran.

Financování politických stran se děje prostřednictvím nároku na státní příspěvek (stálý příspěvek a příspěvek na mandát) za splnění podmínek stanovených tímto zákonem, vypláceným Ministerstvem financí, které může také při nesplnění podmínek výplatu příspěvku pozastavit. Mezi podmínky podmiňující vznik nároku na příspěvek patří: 1) předložení úplné výroční finanční zprávy v dané lhůtě a 2) zisk minimálně 3 % hlasů ve volbách do Poslanecké sněmovny. Nárok na příspěvek na mandát mají politické strany, jestliže byl zvolen nejméně jeden poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy na kandidátní listině politické strany.

4.2.4 Zánik

Politická strana zaniká dnem, kdy Ministerstvo vnitra České republiky provede její výmaz ze seznamu stran a hnutí. Před jejím zánikem dochází k jejímu zrušení a to buď s likvidací, anebo bez likvidace. Důvodem pro zrušení může být: 1) vlastní rozhodnutí, 2) nepředložení výroční finanční zprávy Poslanecké sněmovně nebo 3) rozhodnutí soudu o rozpuštění.

4.3 Srovnání české a belgické právní úpravy

Hlavní rozdíly v právní úpravě evropských politických stran samozřejmě vyplývají z jejich právního zakotvení. Zatímco evropské politické strany jsou do přijetí Návrhu č. 2012/0237 upraveny převážně jako mezinárodní neziskové sdružení podle belgického práva, tak české politické strany jsou upraveny českým právním řádem.

4.3.1 Členství v evropských a českých politických stranách

Členem v české politické straně může být pouze fyzická osoba starší 18 - ti let a na rozdíl od této úpravy, členem evropské politické strany se mohou stát již založené politické strany podle jejich národního práva. Další rozdíl je spatřován v úpravě, jaká osoba může být členem politické strany. V českých politických stranách se mohou sdružovat pouze čeští občané, což mimo jiné vyplývá z dikce ustanovení článku 20 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, zatímco u úpravy mezinárodního neziskového sdružení není toto vyžadováno a členem se mohou stát také cizí osoby, za předpokladu, že sídlo sdružení bude v Belgii.

4.3.2 Vznik a právní subjektivita evropských a českých politických stran

Politické strany vznikají podle obou právních úprav po předložení stanovených dokumentů s tím, že rozlišnost spočívá v souslednosti jednotlivých kroků. U české právní úpravy se dokumenty předloží Ministerstvu vnitra České republiky, které provede registraci a tím vznikne politická strana, která je poté právnickou osobou. U evropských politických stran je proces složitější, když je nejprve třeba autentické právní listiny, poté ověření notářem a předložení belgickému Ministerstvu spravedlnosti. Evropské politické strany tímto nabývají právní subjektivitu s tím rozdílem, že vzniká nový subjekt mající právní subjektivitu, ale politické strany, jejichž spojením bylo mezinárodní neziskové sdružení vytvořeno, již byly subjekty dle svého národního práva a právní subjektivitu již měly, což je hlavní rozdíl oproti české právní úpravě.

Dalším rozdílem je místo uložení všech dokumentů, kdy u mezinárodního neziskového sdružení, resp. evropských politických stran, jsou dokumenty uloženy

u belgických obchodních soudů, ale v České republice jsou vedeny v rejstříku stran, resp. v k němu připojené sbírce listin, který je veden Ministerstvem vnitra České republiky. K založení evropské politické strany není nutné doložit petici podepsanou určitým počtem občanů, což alespoň z administrativního hlediska proces založení zjednodušuje.

4.3.3 Kontrola hospodaření a financování evropských a českých politických stran

V obou právních úpravách politické strany musí předkládat každý rok zprávu o hospodaření s tím, že evropské politické strany ji předkládají ke schválení svému řídicímu orgánu a české politické strany Poslanecké sněmovně.

Právní úprava financování politických stran je mnohem podrobněji upravena v českém právním řádu. Ministerstvo financí tedy vyplácí na žádost politické strany státní příspěvek na činnost za splnění podmínek stanovených v zákoně a současně také jeho výplatu může pozastavit. Zákonem je také stanoveno, co nemůže být příjmem strany, kdy je toto omezení velmi restriktivní a úplně zakazuje určité druhy příjmů a také dary a bezúplatná plnění od určitých subjektů. Belgická právní úprava je z tohoto pohledu více liberální, kdy přijetí daru je podmíněno pouze schválením Ministerstvem spravedlnosti a toto schválení ani není potřeba, pokud hodnota nepřesahuje zákonem stanovenou výší.

4.3.4 Zánik evropských a českých politických stran

Úprava zrušení evropských politických stran uvádí důvody na základě, kterých je prohlášeno zrušení mezinárodního neziskového sdružení, a to na žádost belgického ministra spravedlnosti nebo zainteresované osoby, což je rozdíl oproti české právní úpravě, kde jsou stanoveny subjekty, na základě jejichž rozhodnutí je možné politickou stranu zrušit, tedy na základě vlastního rozhodnutí politické strany nebo na základě rozhodnutí soudu, a pouze jeden důvod, kterým je nepředložení výroční finanční zprávy ve lhůtě Poslanecké sněmovně.

4.3.5 Vznik evropské politické strany – česká právní úprava

Jak již bylo uvedeno výše, převážná většina evropských politických stran je dle platné právní úpravy založena v souladu s belgickým právem jako mezinárodní neziskové sdružení. Současně se nabízí otázka, zda může být taková strana platně založena v souladu s českým zákonodárstvím.

Sdružování občanů je v českém právním řádu upraveno zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, podle kterého právnické osoby mohou být členem sdružení, avšak tento zákon se nevztahuje na sdružování občanů v politických stranách a hnutích. V tomto ohledu tedy na danou problematiku musíme dle mého názoru vztáhnout zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, který stanoví, že členem strany a hnutí mohou být pouze fyzické osoby, které jsou občany České republiky. Toto ustanovení tedy vylučuje možnost sdružení národních stran do evropské politické strany, neboť národní politické strany jsou již právnickými osobami a navíc existuje překážka absence českého občanství.

Jedinou možností by tak ve světle výše uvedeného bylo založení zájmového sdružení právnických osob dle ustanovení § 20f a násl. OZ, které umožňuje právnickým osobám, aby k ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu vytvořily zájmové sdružení právnických osob. Možnost uzavřít smlouvu o sdružení podle § 829 a násl. OZ, je vyloučena úplně, neboť sdružení vytvořené podle tohoto ustanovení není právnickou osobou a nemá právní subjektivitu, což znamená, že nesplňuje podmínky podle článku 3 Nařízení č. 2004/2003, které musí splňovat evropská politická strana.

4.4 Navrhovaná právní úprava dle Návrhu č. 2012/0237

Ve srovnání s dosavadní platnou právní úpravou evropských politických stran přináší navrhovaná právní úprava v Návrhu č. 2012/0237 mnoho změn a jednotnost právní úpravy evropských politických stran na úrovni práva EU.

Evropská politická strana vzniká registrací u Evropského parlamentu a stejně jako mezinárodní neziskové sdružení založené podle belgického práva nesmí sledovat

ziskové cíle. Rozdílnost je v umístění sídla, kdy sídlo může a zároveň musí být v členském státě EU. Její právní formu upravuje právo členského státu, v němž má evropská politická strana právní sídlo. „Dozorčím“ orgánem v jejích záležitostech je Evropský parlament, který zároveň ověřuje každý rok splnění podmínek stanovených v Návrhu č. 2012/0237. Registrací, resp. zapsáním do rejstříku, nabývá evropská politická strana právní subjektivitu. Současně je v Návrhu č. 2012/0237 kladen, na rozdíl od belgické právní úpravy, důraz na dodržování hodnot, na nichž je založena EU, a pravidel týkajících se vnitrostranické demokracie.

Co se týká ukončení evropského právního statusu, evropská politická strana ho pozbývá na základě rozhodnutí svého řídicího orgánu, nebo poté co již přestane splňovat podmínky stanovené v Návrhu č. 2012/0237, poté dojde k rozhodnutí Evropského parlamentu o ukončení evropského právního statusu a jeho vyškrtnutí z rejstříku. Další postup, tedy likvidace, úpadek, zastavení plateb a podobná řízení jsou upravena právními předpisy pro právní formu uvedenou ve stanovách, nejčastěji se tedy tyto řízení budou řídit belgickou právní úpravou.

Financování, protože je poskytováno ze souhrnného rozpočtu EU, je také na rozdíl od belgické úpravy, upraveno velmi dopodrobna, aby nedocházelo k nekalým praktikám evropských politických stran a financování bylo zajištěno rovným a transparentním způsobem. Kontrola financování je zajištěna vnitrostátními orgány v členských státech, současně jsou stanoveny sankce zahrnující také peněžité pokuty, což chybí jak v belgické tak i v české právní úpravě. Jakákoliv rozhodnutí přijatá v souladu s Návrhem č. 2012/0237 mohou být také předmětem soudního přezkumu před Soudním dvorem EU.

Právní úprava evropských politickým stran v souladu s Návrhem č. 2012/0237 je tedy mnohem komplexnější než právní úprava mezinárodního neziskového sdružení založeného podle belgického práva, a poskytuje evropským politickým stranám jednotné právní zakotvení podle práva EU a plné právní uznání a způsobilost k právním úkonům ve všech členských státech EU.

5. Přehled evropských politických stran

Na základě Nařízení č. 2004/2003, které přineslo jednoznačná kritéria stanovené platnou právní úpravou, s tím, že negativem právního vymezení je jeho účel, kterým je především určit politické strany mající oprávnění požadovat financování z rozpočtu EU. Z důvodu každoroční povinnosti registrace evropských politických stran je jejich počet proměnlivý. Dle dostupných údajů aktuálních k březnu 2013 mají být Evropským parlamentem v roce 2013 rozděleny finanční prostředky z rozpočtu EU 13 evropským politickým stranám, které splňují podmínky stanovené Nařízením č. 2004/2003.

Mezi již etablované evropské politické strany, na které se v této práci blíže zaměříme, lze zařadit následující: i) Evropská lidová strana, ii) Strana evropských socialistů, iii) Evropská liberální, demokratická a reformní strana, iv) Evropská strana zelených, v) Evropská demokratická strana, vi) Evropská svobodná aliance a vii) Evropská levice.

Dalšími evropskými politickými stranami, které splňují podmínky stanovené Nařízením č. 2004/2003 a mají obdržet finanční prostředky z rozpočtu EU za rok 2013, jsou: i) Aliance Evropských konzervativců a reformistů (Alliance of European Conservatives and Reformists), ii) Evropská aliance pro svobodu (European Alliance for Freedom), iii) Aliance evropských národních hnutí (European Alliance of National Movements), iv) EUDemokraté (EUDemocrats), v) Evropské křesťanské politické hnutí (European Christian Political Movement) a vi) Hnutí za Evropu svobody a demokracie (Movement for a Europe of Liberties and Democracy).

5.1 Evropská lidová strana

Evropská lidová strana (European People's Party – EPP) je v současné době největší evropskou politickou stranou. Bývá považována za nejstarší evropskou politickou stranu, neboť použila ve svém názvu slovo „strana“ jako první, a to již v roce 1976.

Vznikla jako integrační subjekt křesťanskodemokratické stranické rodiny. V průběhu svého vývoje ovšem začala plnit roli subjektu, který v sobě integruje nejenom křesťanskodemokratické strany, ale i strany konzervativní stranické rodiny a další ideologicky spřízněné strany.⁵⁶

Základní otázky jejího fungování jsou upravené ve Stanovách, je založená podle belgického práva a má charakter mezinárodního neziskového sdružení, které bylo založeno na základě dohody nizozemské Křesťanskodemokratické výzvy a španělské lidové strany. Mezi její orgány patří: i) Předsednictvo, ii) Politické shromáždění⁵⁷, iii) Kongres a iv) Summit.

5.2 Strana evropských socialistů

Strana evropských socialistů (Party of European Socialists – PES) je druhou nejvlivnější evropskou politickou stranou a jako jediná je dlouhodobě člensky zastoupená ve všech členských státech EU. Byla založena roku 1992 a zahrnuje sociálnědemokratické a labouristické strany.

Je jednou z vedoucích institucí evropské stranické politické scény a spolu s Evropskou stranou lidovou zaznamenala hlavní pokrok směrem k národní politické straně podobající se svou organizací národním stranám.

Základy fungování Evropské sociálně demokratické strany jsou upraveny ve Stanovách s tím, že je opět založena podle belgického práva a má právní formu mezinárodního neziskového sdružení. Mezi její orgány patří: i) Kongres, ii) Rada, iii) Předsednictvo, iv) Konference předsedů a v) Sekretariát.

5.3 Evropská liberální, demokratická a reformní strana

Nadnárodní stranická formace, která sdružuje evropské liberální strany, nese jméno Evropská liberální, demokratická a reformní strana (European Liberal Democratic and Reform Party – ELDR). Ve stranickém spektru EU je nejčastěji považována za stranu středu, vymezeného na pravé straně Evropskou lidovou stranou

---

⁵⁶ FIALA, Petr, MAREŠ Miroslav, 2007, op. cit., str. 25

⁵⁷ V některé literatuře bývá užíván také pojem „politické byro“.

a na levé evropskými socialisty a vedle nich je jedním z vrcholů pomyslného trojúhelníku tvořeného třemi stranickými podporovateli maastrichtského uspořádání.⁵⁸ Založena byla roku 1976.

Evropská liberální, demokratická a reformní strana má opět charakter mezinárodního neziskového sdružení založené v souladu s belgickým právem na základě dohody německé Svobodné demokratické strany a nizozemské Strany svobody a demokracie.

Mezi její orgány patří: i) Kongres, ii) Rada, iii) Výbor, iv) Setkání politických lídrů a ministrů a v) Sekretariát v čele s generálním tajemníkem.

5.4 Evropská strana zelených

Evropská strana zelených (European Green Party – EGP), jejíž zásady vycházejí především ze zásad ekologických hnutí, vznikla v roce 2004 transformací Evropské federace zelených stran.

Vnitřní struktura je upravena Stanovami a má charakter mezinárodního neziskového sdružení založeného podle belgického práva. Její orgány jsou: i) Rada, ii) Kongres, iii) Výbor, iv) Smírčí výbor a v) Skupina pro monitorování financí.

5.5 Evropská demokratická strana

Evropská demokratická strana (European Democratic Party – EDP) byla založena po volbách do Evropského parlamentu v roce 2004. Bývá považována za evropskou politickou stranou, která sdružuje centristické strany, a je součástí frakce Aliance liberálů a demokratů pro Evropu.

Tato evropská politická strana má formu mezinárodního neziskového sdružení sídlícího v Bruselu, které vzniklo dohodou členských stran. Jejími orgány jsou: i) Kongres, ii) Rada, iii) Předsednictvo, iv) Předseda, v) Generální tajemník a vi) Pokladník.

---

⁵⁸ FIALA, Petr, MAREŠ Miroslav., 2007, op. cit., str. 89

5.6 Evropská svobodná aliance

Evropská svobodná aliance (European Free Alliance – EFA) sdružuje regionální a etnické politické strany. K jejímu vzniku jako asociace ke kooperaci politických stran, které stavěly do popředí svých programů regionalismus⁵⁹, došlo na konferenci vlámské Lidové unie v Bruselu v roce 1981. V roce 2004 byla Evropská svobodná aliance založena a uznána jako evropská politická strana.

Úpravu organizační struktury lze nalézt v jejích Stanovách, její právní formou je mezinárodní neziskové sdružení založené podle belgického práva. Mezi její orgány patří: i) Generální shromáždění a ii) Výbor.

5.7 Evropská levice

Evropská levicová strana (Party of the European Left – PEL) vznikla v roce 2004 na základě iniciativy části krajně levicových stran. Její vznik můžeme spojit s přijetím Nařízení č. 2004/2003, tj. podmínek financování evropských politických stran.

Evropská levice se sama ve Stanovách označuje jako flexibilní, decentralizované sdružení suverénních a nestranných evropských levicových stran a politických organizací fungující na konsenzuálním principu, čímž je tedy řečeno, že nedosahuje integrační úrovně ostatních evropských politických stran a ani o to neusiluje.

Její organizační struktura je upravena Stanovami a mezi její orgány zařazujeme: i) Kongres, ii) Rada předsedajících a iii) Výkonný výbor.

---

⁵⁹ FIALA, Petr, MAREŠ Miroslav, 2007, op. cit., str. 132

Závěr

Oblast evropských politických stran je dynamicky se rozvíjející problematikou, kterou jsem se v této práci pokusila shrnout a nastínit její platnou úpravu i úvahy nad budoucí možnou úpravou dle Návrhu č. 2012/0237. Pokusila jsem se o komplexní náhled na evropské politické strany, aby bylo možné udělat si představu o jejich vývoji a důležitosti a významu jejich právního zakotvení na úrovni EU.

Nejdříve bylo nutné vymezit pojem politické skupiny na úrovni Evropského parlamentu, tento pojem bývá totiž velice často zaměňován s pojmem evropské politické strany, a tudíž jeho vymezení bylo základním kamenem této práce, neboť od něho jsem poté mohla odvozovat pojem evropské politické strany a poukázat na rozdílnost obou pojmů, kdy politické skupiny existují na úrovni Evropského parlamentu a sdružují poslance Evropského parlamentu, a evropské politické strany jsou dle mého názoru spíše, dovolím si tvrdit, pojmem politickým skupinám „nadřazeným“, kdy evropské politické strany jsou organizace s evropskou působností, které sdružují politické strany z několika zemí EU a jejichž cílem může být zvolení jejich poslanců do Evropského parlamentu a mají možnost mít svoji vlastní politickou skupinu.

V druhé kapitole je věnován prostor pro vymezení evropských politických stran a jejich právní úpravě. Pro přehlednost a lepší pochopení vývoje dané problematiky se v diplomové práci věnuji krátkému exkurzu do historie právních úprav EU. Díky němu můžeme vidět vzájemnou závislost mezi jejich vývojem a vývojem evropské integrace. Snahy o právní zakotvení evropských politických stran existují minimálně od Maastrichtské smlouvy, která znamenala první podnět pro jejich vznik, ale je více než patrné, že daná oblast vyvolává a vyvolávala bouřlivou diskuzi a není jednoduché najít shodu, jak by mělo případné nařízení, které by evropské politické strany komplexně upravovalo, vypadat.

Hlavní těžiště celé práce je představeno ve třetí kapitole. Tato kapitola je rozdělena na dvě podkapitoly, které se věnují Nařízení č. 2004/2003 a Návrhu č. 2012/0237. Právní vymezení evropských politických stran a jejich financování

představuje dvě vzájemně propojené oblasti z pohledu současné platné právní úpravy a její konfrontace s úpravou de lege ferenda. Základem právní úpravy prozatím zůstává Nařízení ř. 2004/2003. Jeho velkým přínosem je snaha o co největší transparentnost financování evropských politických stran a jejich přiblížení k občanům EU. Dále považuji za velmi přínosný článek týkající se zákazu financování, neboť si myslím, že velkou měrou taktéž přispívá k transparentnosti financování evropských politických stran a zamezuje jejímu zneužívání. Naopak spatřuji velmi problematické ustanovení týkající se podmínek uznání evropské politické strany, kdy o tomto rozhoduje pouze Evropský parlament. Takovéto ustanovení se mi ve světle hodnot EU, mezi které se řadí dle článku 2 SEU též rovnost a nepřípustnost diskriminace, jeví přinejmenším rozporuplným. Dle mého názoru spočívá největší nedostatek Nařízení č. 2004/2003 v chybějícím evropském právním statutu, který by určil práva a povinnosti evropských politických stran a umožnil jim získat právní subjektivitu. Je zajisté velkým přínosem, že Nařízením č. 2004/2003 bylo regulováno financování, ale stále zůstává nevyřešená otázka právě výše zmiňovaného „evropského právního statutu“, kterou považují v rámci dané problematiky za základní kámen, který je třeba položit, aby mohly evropské politické strany plnit všechny úkoly vyplývající jim ze Smluv.

Široký prostor v této práci je věnován připravované právní úpravě obsažené v Návrhu č. 2012/0237. Téma evropských politických stran a potřeby jejich právního zakotvení je na již dlouhou dobu tématem velmi diskutovaným. Je nutné přijmout nařízení, které by výše zmiňované plně upravovalo, když Nařízení č. 2004/2003 se soustředí převážně na financování evropských politických stran. Na půdě EU panuje snaha o přijetí Návrhu č. 2012/0237 před volbami do Evropského parlamentu v roce 2014, což bylo při předložení Návrhu č. 2012/0237 velké přání Komise, osobně si však myslím, že s ohledem na složitost celého legislativního procesu a jeho aktuální stav, považuji tento cíl za přání spíše v rovině snů. Dle aktuálních informací je naplánované první čtení Návrhu č. 2012/0237 na plenární zasedání Evropského parlamentu plánované na 2. dubna 2014. Za hlavní pozitivum Návrhu č. 2012/0237 považuji zakotvení evropského právního statutu, který dává evropským politickým stranám možnost získat evropskou právní subjektivitu, a s jejím získkem je spojeno zakotvení politických stran na úrovni práva EU.

Předmětem čtvrté kapitoly byla aktuální právní úprava evropských a českých politických stran. Srovnala jsem v nejdůležitějších oblastech aktuální právní úpravu evropských politických stran, z nichž většina si zvolila právní formu mezinárodního neziskového sdružení podle belgického práva, což není stav plně vyhovující, neboť jsou evropské politické strany pouze nevládní organizace v právním systému jednotlivých států, resp. Belgického království, a českých politických stran. Závěrem jsem krátce porovnála výše zmíněnou belgickou právní úpravu s navrhovanou právní úpravou dle Návrhu č. 2012/0237, největší rozdíly můžeme spatřovat v tom, že cílem Návrhu č. 2012/0237 je právní regulace evropských politických stran na úrovni EU, což přináší mnoho rozlišností, například je kladen důraz na dodržování hodnot, na nichž je založena EU, a na kontrolu financování evropských politických stran.

V poslední páté kapitole se věnuji krátkému přehledu již konkrétních evropských politických stran. Vzhledem k jejich počtu a rozsahu práce, jejímž těžištěm byla navíc především právní úprava evropských politických stran, nebylo možné věnovat se všem a tudíž, jsem si vybrala pouze ty, které už jsou dostatečně etablované.

Cílem této diplomové práce bylo přinést ucelený přehled vývoje evropských politických stran, od podnětu k jejich vzniku uzavřením Maastrichtské smlouvy až po připravovanou právní úpravu obsaženou v Návrhu č. 2012/0237. Pro lepší přehlednost a komplexnost celé práce jsem věnovala prostor také politickým skupinám na půdě Evropského parlamentu. Závěrem si jednoznačně dovoluji tvrdit, že po prostudování daného tématu, vidím velký nedostatek v chybějícím nařízení EU, týkající se evropských politických stran. Neexistuje totiž žádné ustanovení, které by právně potvrzovalo článek 10, odst. 4 SEU, a právě tento stav by se měl zlepšit s přijetím Návrhu č. 2012/0237, který zakotví evropský právní statut, evropské politické strany budou mít možnost získat evropskou právní subjektivitu a plnit tak úkoly, které jim byly svěřeny, tedy přispívat k utváření evropského politického vědomí a k vyjadřování vůle občanů EU. Nezbývá tedy doufat, že Návrh č. 2012/0237 bude v brzké době přijat.

Seznam použité literatury a zdrojů

Knihy a články

- 1) FIALA Petr, MAREŠ Miroslav. *Eurostrany: politické strany na evropské úrovni*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister, 2007, 362 s. ISBN 978-808-7029-053.
- 2) FIALA, Petr, STRMISKA Maxmilián. *Politické strany ve střední a východní Evropě: ideově-politický profil, pozice a role politických stran v postkomunistických zemích*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 471 s. ISBN 80-210-3036-4.
- 3) FIALA, Petr, KANIOK Petr, PITROVÁ Markéta. *Evropské politické strany a návrh evropské ústavy: Komparace postojů Evropské lidové strany a Strany evropských socialistů a jejich vlivu na proces přípravy návrhu ústavní smlouvy Evropské unie. Mezinárodní vztahy*. 2004, č. 4.
- 4) JAROŠOVÁ, Petra. *Evropské politické strany po východním rozšíření Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, 177 s. ISBN 978-802-1043-855.
- 5) MAREŠ, Miroslav. *Evropské politické strany*. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2001, 157 s. ISBN 80-210-2741-X.
- 6) MAREŠ, Miroslav. *Evropská lidová strana: historie a současnost*. 1. vyd. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 2002, 145 s. ISBN 80-861-3020-7.
- 7) PITROVÁ, Markéta. *Institucionální struktura Evropské unie: vliv integračních paradigmat na výstavbu institucí*. 1. vyd. Brno: Nadace Universitas Masarykiana, 2002, 131 s. ISBN 80-862-5832-7.
- 8) POIRMEUR Yves, ROSENBERG Dominique. *Droit européen des partis politiques*. Ellipses. ISBN 978-272-9831-424.
- 9) STRMISKA, Maxmilián. *Politické strany moderní Evropy: analýza stranicko-politických systémů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 727 s. ISBN 80-736-7038-0.
- 10) STRMISKA, Maxmilián. *Regionální strany, stranické systémy a teritoriálně-politický pluralismus: pojetí a typologie evropských regionálních stran a regionálních stranických soustav*. 1. vyd. Brno: Anton Pasienska - AP, 2005, 143 s. ISBN 80-902-6525-1.
- 11) SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7400-488-9.

- 12) SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 1299 s. ISBN 978-807-4003-394.
- 13) SYLLOVÁ, Jindřiška. *Smlouva o Ústavě pro Evropu: komentář*. 1. vyd. Žehušice: Městské knihy, 2005, 423 s. ISBN 80-866-9927-7.
- 14) TICHÝ, Luboš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 1005 s. ISBN 978-807-4003-332-2.
- 15) TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. vyd. Praha: Leges, 2010, 304 s. ISBN 978-80-87212-60-8.

Právní předpisy a dokumenty

- 1) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- 2) Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- 3) Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických nadacích
- 4) Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky
- 5) Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích
- 6) Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů
- 7) Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu
- 8) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2004/2003 ze dne 4. listopadu 2003 o statutu a financování politických stran na evropské úrovni, Úř. věst. L 297, 15. 11. 2003, s. 1
- 9) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1524/2007 ze dne 18. prosince 2007, kterým se mění a doplňuje nařízení (ES) č. 2004/2003 o statutu a financování politických stran na evropské úrovni, Úř. věst. L 343, 27. 12. 2007, s. 5
- 10) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2012/0237 ze dne 12. září 2012 o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací
- 11) Zákon Belgického království z 27. června 1921 o mezinárodních neziskových sdruženích a nadacích
- 12) Listina základních práv Evropské unie, Úř. Věst. C 83, 30. 3. 2010, s. 389

- 13) Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení Evropských společenství a některé související akty, Úř. Věst. C 340, 10. 11. 1997, s. 1
- 14) Smlouva o Evropské unii, konsolidované znění, Úř. Věst. C 83, 30. 3. 2010, s. 13
- 15) Smlouva o fungování Evropské unie, konsolidované znění, Úř. Věst. C 83, 30. 3. 2010, s. 47
- 16) Lisabonská smlouva, kterou se mění a doplňuje Smlouva o Evropské unii a Smlouva o založení Evropského společenství, Úř. Věst. C 306, 17. 12. 2007, s. 1
- 17) Maastrichtská smlouva o Evropské unii, Úř. Věst. C 191, 29. 7. 1992, s. 1
- 18) Smlouva z Nice, kterou se mění a doplňují Smlouva o Evropské unii, Smlouva o založení Evropských společenství a některé související akty, Úř. Věst. C 80, 10. 3. 2001, s. 1
- 19) Rozsudek Soudního dvora č. 138/79 SA Roquette Frères proti Radě Evropských společenství ze dne 29. října 1980
- 20) Rozsudek druhého senátu Soudního dvora č. 25/68 André Schertzer proti Evropskému parlamentu ze dne 18. října 1977
- 21) Rozsudek Soudního dvora č. C-294/83 Les Verts proti Evropskému parlamentu ze dne 23. dubna 1986
- 22) Rozsudek velkého senátu Soudního dvora č. C-486/01 Front National proti Evropskému parlamentu ze dne 29. června 2004

Elektronické zdroje

- 1) EUR-Lex- Přístup k právu Evropské unie. [online]. [cit. 2013-11-09]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm>
- 2) Otázky a odpovědi: návrh Komise o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací. [online]. [cit. 2013-10-01]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-660_cs.htm
- 3) Portál Ministerstva spravedlnosti České republiky. [online]. [cit. 2013-11-09]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspxp=home>
- 4) Portál veřejné správy. [online]. [cit. 2013-11-09]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/>

- 5) Stránky s judikaturou soudů Evropské unie. [online]. [cit. 2013-11-09].
Dostupné z: curia.europa.eu
- 6) Stránky Evropského soudu pro lidská práva. [online]. [cit. 2013-11-09].
Dostupné z: <http://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>

Summary

The goal of this diploma thesis is to define the European political parties. The thesis has been divided into five chapters, which are further subdivided. The reason why I have chosen this topic is quite simple – to analyse the current status of the European political parties and introduce them to wider audience not to be confused anymore with political groups in the European Parliament.

In the first chapter the thesis brings a brief definition of the legal constitution of political groups in the European Parliament. For many years there has been confusion between the concept of a European political party and political group, so the thesis defines the political groups and its position in the European Parliament in order to create a basis for their differentiation from the European political parties.

The second chapter is devoted to create a definition of the European political party and to bring the legal regulation of the European political parties. The thesis focuses also on the variability of their legal base in the treaties of the European Union (legal base before the Treaty of Lisbon, legal base in the Treaty establishing a Constitution for Europe and legal base in the Treaty of Lisbon).

The third chapter is dedicated to legal issues of the European political parties. Emphasis was put on Regulation (EC) No 2004/2003 of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 on the regulations governing political parties at European level and the rules regarding their funding and on the Proposal No 2012/0237 for a regulation of the European Parliament and of the Council on the statute and funding of European political parties and European political foundations. The thesis contains the articles of Regulation No 2004/2003 and Proposal No 2012/0237. There has been put emphasis on Proposal No 2012/0237; the Proposal is described in details. The criteria of obtaining the European legal status and the obligation to be registered as a European political party is needed to receive the grants from the European Parliament.

The fourth chapter introduces the current legislation of European political parties, which are regulated until the adoption of Proposal No 2012/0237, mostly by Belgian law. Then the thesis presents its comparison to the legislation of Czech political parties.

The last fifth chapter looks at particular representatives of European political Parties. For the purpose of this thesis only seven established ones of them were compared: European People's Party, Party of European Socialists, European Liberal Democratic and Reform Party, European Green Party, European Democratic Party, European Free Alliance and Party of the European Left.

The main target of the thesis is to prove the fact that there is a lack of regulations of the European Union, which would legally confirm the Article 10, paragraph 4 of the TEU⁶⁰.

---

⁶⁰ The Treaty on European Union

Abstrakt

Obsahem této diplomové práce, která je rozdělena do pěti kapitol, je právní úprava evropských politických stran. V první kapitole práce je zobrazen krátký nástin právního zakotvení politických skupin Evropského parlamentu. U veřejnosti často dochází k zaměňování pojmu evropská politická strana a politická skupina, kdy je tedy věnován krátký exkurz do úpravy politických skupin na půdě Evropského parlamentu, aby byl vytvořen podklad pro jejich odlišení od evropských politických stran.

Práce se soustředí na právní zakotvení evropských politických stran napříč právní úpravou v jednotlivých smlouvách EU. V druhé kapitole práce je popsáno právní zakotvení evropských politických stran a jejich vymezení a posléze také proměnlivost jejich právního ukotvení v jednotlivých smlouvách (právní úprava před Lisabonskou smlouvou, v návrhu smlouvy Ústavy pro Evropu a v Lisabonské smlouvě).

Jádrem práce je v třetí kapitole Nařízení Evropského parlamentu č. 2004/2003 a Návrh Komise č. 2012/0237 o statutu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací. V práci jsou nastíněny články Nařízení č. 2004/2003 a Návrhu č. 2012/0237. Návrhu č. 2012/0237 je věnován větší prostor, práce detailně popisuje kritéria pro získání evropského právního statusu a také registraci subjektů jako evropské politické strany, nutné pro jejich možné financování z rozpočtu EU.

Ve čtvrté kapitole se práce věnuje aktuální právní úpravě evropských politických stran, která se řídí až do přijetí Návrhu č. 2012/0237 převážně belgickým právem, a její komparaci s právní úpravou českých politických stran.

V poslední páté kapitole je pro přehlednost a kompaktnost celé práce uveden přehled evropských politických stran s důrazem a větším prostorem věnovaným již etablovaným evropským politickým stranám.

Klíčová slova / Keywords

Právní problémy zakotvení evropských politických stran / Legal issues of establishing European political parties

politická skupina / political group

evropská politická strana / European political party

Evropský parlament / European Parliament

Evropská komise / European Commission

Nářízení č. 2004/2003 / Regulation No 2004/2003

Návrh č. 2012/0237 / Proposal No 2012/0237